

Europos LIETUVIS

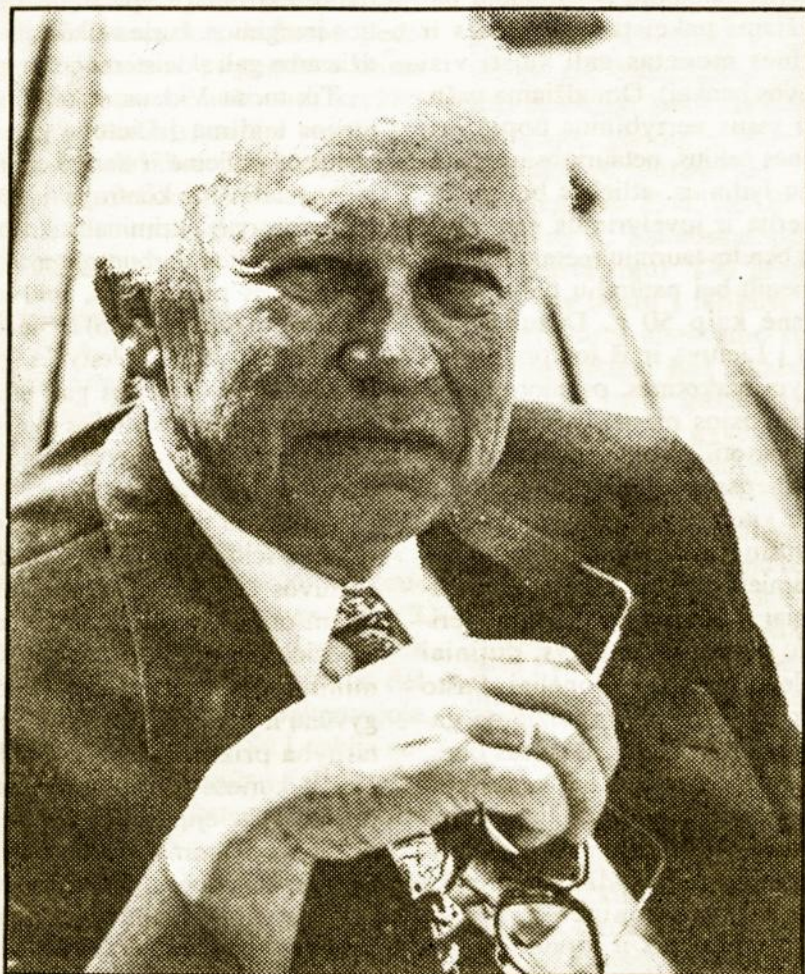
Nr. 23 (2360) XLIX

Londonas ir Vilnius, 1995 m. birželio 3-9 d.

L. VOS
NA
ALINE
VYDO
BIRŽIOTERKA

Kaina 1,10 Lt

Prof. Vytautas Bieliauskas - Prezidento patarėjas

Prezidentas A. Brazauskas paskyrė žinomą Amerikos lietuvių veikėją prof. Vytautą Bieliauską (jį matome nuotraukoje) savo patarėju specialioms programoms.

Prezidento patarėjas užsienio politikos klausimais J. V. Paleckis (beje, nemažai prisidėjęs, kad V. Bieliauskas ateitų dirbti į Prezidentūrą) "EL" patvirtino spaudoje paskelbtą pranešimą, kad naujam patarėjui bus patikėti ryšiai su užsienio lietuvių, psichologijos, komunikacijų, mokslo, švietimo ir kultūros problemomis. J. V. Paleckis pirmiausia atkreipė dėmesį, kad V. Bieliauskas nėra deleguotas kokios nors užsienio lietuvių organizacijos, "čia atėjo dirbti vedinas tikslo padėti Lietuvai". Bet, pasak J. V. Paleckio, Prezidentui turint greta tokių žmogų kaip V. Bieliauskas, žinoma, bus lengviau jausti, kuo kvėpuoja užsienyje gyvenantys mūsų tautiečiai. J. V. Paleckis taip pat pastebėjo, kad Prezidentūroje yra mokslo, švietimo ir kultūros problemų specialistai; V. Bieliausko atėjimas nereikia, kad juos jis pakeis, bet "tikimės, jog jis įneš naujų spalvų ir atspalvių, nes jis turi vertingos vakarietiškos patirties daugelyje tų sferų". J. V. Paleckis taip pat išreiškė viltį, kad V. Bieliauskas naudingai pasitarnaus Prezidentūroje ko-

munikacijos srityje, primindamas, kaip šis terminas suprantamas Vakaruose - ne vien *ryšiai, pranešimai*, kaip mes įpratę manyti Lietuvoje, bet ir *bendravimas, susikalbėjimas*. O susikalbėjimo Lietuvoje iki šiol trūksta tarp valdžios ir ją rinkusių piliečių, tarp partijų, galų gale tarp mūsų ir užsienyje gyvenančių tautiečių. Šiuo požiūriu, J. V. Paleckio nuomone, V. Bieliauskas bus labai vertingas Prezidentūroje, nes yra pasaulinio masto psichologijos specialistas. Jo patirtis gali praversti ir derybose su kitomis valstybėmis.

Vytautas Bieliauskas yra gimęs Lietuvoje. Jis studijavo Kauno ir Tiubingeno universitetuose, 1943 metais įgijo psichologijos daktaro laipsnį. Vytautas Bieliauskas dėstė psichologiją Miuncheno universitete, vėliau profesoriavo įvairiuose JAV universitetuose. 1968-1972 metais jis buvo Tarptautinės medicinos, psichologijos ir religijos studijų sąjungos prezidentas, 1988-aisiais išrinktas JAV Katalikų Mokslo akademijos nariu-akademiku.

1988-1992 metais Vytautas Bieliauskas buvo Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkas. Jis daug kartų lankėsi Lietuvoje, skaitė paskaitų kursus Vilniaus ir Kauno universitetuose, rašoma Eltos išplatintame pranešime.

Posėdžiavo Pilietybės komisija

Šią savaitę Vilniuje posėdžiavo Lietuvos Prezidento sudaryta komisija LR pilietybės įstatymo pataisų projektui parengti. Priminsime, kad toje komisijoje nemaža grupė užsienio lietuvių, tarp jų - Vincas Bartusevičius, Vokietijos lietuvių bendruomenės vicepirmininkas. Atiduodant laikraštį spausdinti apie komisijos svarstymų rezultatus dar nebuvo skelbiama. Kaip "EL" sakė Prezidento atstovas

spaudai Nerijus Maliukevičius, birželio 2 dieną 11 val. Prezidentas A. Brazauskas priims komisijos narius, po to su jais pietaus "Draugystės" viešbučio restorane.

Tikimės, kad kitame "EL" numeryje jau galėsime skaitytojams pateikti oficialų pranešimą apie Pilietybės komisijos darbą, taip pat vieno kito komisijos nario atsiliėpimus.

ELR

Politikos apžvalgininko pastabos

Siena su Latvija naftos biznio fone

Nepaprastai karšta gegužės pabaiga sukėlė tikrą audrą Lietuvos politiniame ir ekonominiame gyvenime. Kol Seimas karštai ginčijosi, gerti ar negerti iki 11 valandos ryto, už tautos nugaros buvo žengtas žingsnis, kuris gali turėti skaudžių pasekmių. Vienas Seimo opozicijos atstovas jį sulygino su slaptaisiais Molotovo-Ribentropo protokolais...

Apie garsųjį "Maišiagalos memorandumą" prakalbo ir pats Prezidentas. Antradienį Seime keliasdešimt minučių jis dėstė, kodėl toks dokumentas pasirašytas, kodėl jis ne viešas ir ką išloš Lietuva. Nors savo kalbą Jo Ekselencija baigė žodžiais "Valstybėje ramu, Seime, tikiuosi, taip pat", tačiau aistros dėl Lietuvos ir Latvijos jūrų sienos tebeverda.

Priminsiu, kad gegužės 20 dieną Maišiagaloje - miestelyje už 25 kilometrų į šiaurę nuo Vilniaus - trijų Baltijos šalių prezidentai ir premjerai pasirašė dokumentą, kuriuo iš principo susitariama nustatyti jūrų sienas tarp Latvijos ir Lietuvos. Lietuvos nenaudai ši jūros siena eis 55 laipsnių 58 minučių 30 sekundžių paralele, tai yra, keletas naftos telkinių lieka už Lietuvos ekonominės zonos ribų. Paralelė susikerta taške, kur prasideda Švedijos ekonominė jūrų zona, ir aišku, kad dabar su šia Skandinavijos šalimi Lietuva sienos neturės. Iš pietvakarių Lietuvą "spaus" Rusijos ekonominė zona

(Karaliaučiaus regionas), o iš šiaurės - Latvijos. Įdomu, kad Ryga dar prieš derybas dėl jūrų sienos susitarė su viena užsienio firma tirti ir eksploatuoti dvi naftos versloves Baltijos jūroje.

Specialistai teigia, kad derybų komisijos dirbo daug ir įtemptai, tačiau kokių nors sprendimų dar nebuvo priėmusios. Kaip sakė Prezidentas, derybas reikėjo "inicijuoti", o prasidėjusias diskusijas užgniaužti. Štai kodėl slapta ir paskubomis buvo organizuotas aukšto lygio susitikimas, ir, nesuderinus visų niuansų, priimtas sprendimas. Lietuvos derybų komisijos nariai mano, kad reikėjo bent pažvelgti į 1958 metų jūrų sienų konvenciją, kurioje yra sąlygos, kaip, jeigu derybose nesusitariama, pagal 13 kitų kriterijų nustatoma siena. Tuomet Lietuvai atitektų zona virš 56 paralelės, ir problema būtų švelnesnė.

Skandalas dėl šios jūrų sienos privertė Lietuvos užsienio reikalų ministrą tuoj pat skristi į Rygą ir susitikti su Latvijos vadovais. Tačiau net ir trečiadienį, kai buvo rašomos šios eilutės, visuomenė nežinojo, kuo gi baigėsi ministro kelionė. Žaidžiant slaptus žaidimus, visada informacijos vakuuma užpildo gandai ir spėlionės. Nežinia, kiek realu ir tikra, bet spauda atkreipė dėmesį į opozicijos atstovo G. Vagnoriaus žodžius, kad iš šio memorandumo,

matyt, kai kas išpeš naudos. Naftos biznis vilioja ne tik lietuvių ir latvių, bet ir Rusijos energetikos magnatus. Įtariama, kad šiose derybose didelį spaudimą darė Rusijos "Lukoil" kompanija, kuri Latvijos bankuose turi didžiules savo sąskaitas. Tie pinigėliai ne visiškai švarūs... Ne be reikalo sutapo ir Latvijos "Baltija Banka", per kurį ir plaukdavo rubliai, krachas... Dar neištirta, tačiau manoma, kad ir Lietuvos naftos "bosų" pinigai geriau keliavo į Latvijos bankus, o ne likdavo savo šalyje.

Negalima atmesti ir šios problemos politinio atspalvio. Rusija stengiasi išlikti Baltijos jūros regione. Kąkadai ji užprotestavo Nidos naftos telkinio eksploatavimą. Dabar Maskva daro viską, kad Lietuva ilgiau išliktų energetiškai priklausoma nuo jos naftos. Pagaliau, esant netoliese, lengviau sekti Lietuvos ekonominius pajėgumus ir prireikus šantažuoti Vilnių...

Taigi, stoję karščiai visiškai įkaitino valdžios vyrų ir politikų galvas. Senas kolega žurnalistas juokauja: juos gali ištikti ne saulės, o naftos smūgis, ir tai labai pavojinga prieš artėjančius rinkimus...

Česlovas Iškauskas

ELR: apie Prezidento A. Brazausko pranešimą Seime dėl "Maišiagalos memorandumo" pasakoja me ir 3 puslapyje.

Nuomonių kryžkelė

Visi turtingi, bet ne visi lygūs

Dabar net sunku būtų prisiminti, kam šovė mintis - vienu ypu visus vienodai padaryti turtingus, bet jau 1991 metų rudenį buvo žinoma, kad žmonės iš valstybės (o kas yra valstybė?) gauna investicinių čekių už 10 mlrd. 504 mln. litų. Ekonomikos dalykų neišmanančiam ši suma atrodo protu nesuvokiama, tuo labiau kad investicinio čekio litas visai ne litas, o tik 10 ar 40 centų, nes to čekio santykinis dydis nuo 1991 metų buvo keičiamas net keletą kartų, nes keitėsi ir pats piniginis vienetas, - rublis, talonas, litas... Keitėsi ir privatizavimo tvarka. Ar tik ne dešimt kartų? Tikriausiai norėta tą tvarką tobulinti, paprastinti ar griežtinti, bet šiandien net ir patys žymiausi visuotinio valstybės turto privatizavimo šalininkai pripažįsta,

kad didysis šuolis iš socializmo į kapitalizmą nepasisėkė. Nors ir guodžiamasi, kad Lietuva ar ne vienintelė iš buvusių socialistinio lagerio valstybių šitokiais tempais pertvarkė nuosavybės reikalus. Manoma, kad šiuo metu privatizuota apie 5,5 tūkst. įmonių, tačiau turto, kurį būtų galima ir reikėtų privatizuoti, likę už 5 ar 6 mlrd. litų. Tuo tarpu žmonės turi investicinių čekių už 1 mlrd. 232 mln. litų. Vadinamasis pirminis privatizavimas baigiasi birželio mėnesį. Jau žinoma, ką per likusį laiką už investicinius čekius dar galima nusipirkti. Bet ar bus nupirkti?

Klausantis kalbų Ekonomistų klube, ryškėjo viena išvada: apsukrūs ir nuovokūs žmonės per tą lygiavinį privatizavimą susikūrė

neblogą turtą. Bėda, kad ne visi iš tų apsukruolių pasirodė esą sumanūs ekonomistai ir gamybininkai. Sakysime, ką laimėjo ir ką prarado tekstilės įmonės, kurių statusas pasikeitė? Ekonomistas Adolfas Vilimavičius palygino Telšių "Mastį" ir Utenos trikotažo įmones. Būdamas JAV bendrovės konsultantas, A. Vilimavičius kartu su amerikiečiais prieš ketverius metus domėjosi šių dviejų įmonių privatizavimo galimybėmis. Verslininkai iš Amerikos buvo linkę investuoti tik į "Mastį", nes tikėjo rasti palankią rinką telšiečių trikotažui. Uteniškiai šiuo požiūriu atrodė gerokai prasčiau. Bet praėjo laikas, ir viskas apsisuko antraip. "Masčio" savininku tapo

Nukelta į 6 psl.

Šiame numeryje:

- ☞ Anglijoje mirė poetas Vladas Šlaitas - 8 psl.
- ☞ Vokietijos lietuvių naujienos - 4 psl.
- ☞ Lietuviška mada (ciklo pabaiga) - 5 psl.
- ☞ AIDS grasina ir Lietuvai - 7 psl.

Keliais sakiniais

□ **Garbės daktarų inauguracija.** Ji įvyko iškilmingame Klaipėdos universiteto senato posėdyje. Universiteto Garbės daktarais tapo žymūs išeivijos mokslininkai: profesorius Vytautas Kavolis (sociologas bei lyginamųjų civilizacijos studijų specialistas, "Metmenu" redaktorius, "Enciclopedia Britannica" bendradarbis), profesorius Vilius Pėteraitis (lietuviškosios enciklopedijos bendradarbis, daugelio draugijų steigėjas, pirmininkas arba aktyvus narys, pastaruoju metu vadovauja V. Pėteraičio Mažosios Lietuvos fondui) ir kunigas Alfredas Vėlius (lietuvių pedagoginių leidinių autorius, nuo 1992 m. dėsto dogmatiką Klaipėdos universiteto Evangeliškosios teologijos centre). Jiems įteikti Garbės daktarų diplomai.

□ **Nauji pašto ženklai.** Pusės milijono tiražu serijoje "Žymūs žmonės" išleisti trys nauji Lietuvos pašto ženklai, skirti vyskupui M. Valančiui, rašytojai Žemaiti, dainininkui K. Petrauskui.

□ **Lietuvos vandens telkiniuose prancūziški unguriukai.** Pamario žuvininkystės įmonių asociacijos, kuri jungia 54 Lietuvos žvejybos įmones, iniciatyva iš Prancūzijos atskraidintas neįprastas kroviny - 200 kg mažųjų unguriukų. Jie suleisti į Kuršių ir Kauno marias, Ignalinos, Trakų, Alytaus, kitų rajonų vandens telkinius, rašo "Lietuvos aidas".

□ **Policininkai padėjo susitikti teisiamiesiems su bendrininkais.** "Lietuvos rytas" aprašė istoriją, kai policininkai tris panevėžiečius, kaltinamus turto prievartavimu ir gaujos organizavimu, po teismo posėdžio Vilniuje už tam tikrą sumą pinigų nulydė ne atgal į Lukiškių kalėjimą, o į miškelį sostinės pakraštyje susitikti su bendrininkais. Vaisės nutraukė saugumo departamento darbuotojai ir "Aro" specialiosios paskirties policijos būrio vyrai. Vyriausybės posėdyje pranešta, kad keliasdešimčiai policijos pareigūnų

Plačiai ir vaizdingai apie holokaustą

"Mokymas apie holokaustą" - tokį seminarą Lietuvos istorijos ir etikos mokytojų organizavo Atviros Lietuvos fondas bei Lietuvos istorijos mokytojų asociacija. Seminaras šia tema surengtas pirmą kartą. Angliškai žodis *holocaust* reiškia sunaikinimą. Šiuo atveju holokaustas vartojamas kalbant apie Antrajame pasauliniame kare šešių milijonų žydų sunaikinimą. Beveik visiems teoriniams bei praktiniams užsiėmimams vadovavo Westminsterio (Oksfordas, Anglija) koledžo dėstytoja dr. Susan J. Hektor (ją matome - antra iš dešinės - paskaitos metu). Ji atsivežė videofilmų, skaidrių, dokumentinių filmų su

kraupiais karo epizodais ir net meninių-vaidybinių filmų, kuriuos išmainingai pritaikė savo paskaitose.

Nemažai laiko skirta Lietuvos žydams, jų istorijai. Seminaro dalyviams buvo sudarytos galimybės aplankyti Kauno ir Vilniaus buvusius getus, IX fortą, Panerių muziejų, kalbėtis paskaitose su žydų naikinimo liudininkais. Kai kurie mokytojai atsivežė ir paskaitose visiems leido susipažinti su kraštotyrine medžiaga apie prieškario, karo meto Lietuvos žydų gyvenimą, apie žydų gelbėjimo, slėpimo faktus.

Seminaras truko dešimt dienų.

Algimantas Žižūnas
Nuotrauka autoriaus

pareikštos įvairios drausminės nuobaudos, pagrindiniai kaltininkai atleisti iš užimamų pareigų, išskeltos baudžiamosios bylos. Konstatuota, jog šis įvykis paskatino reformuoti visą konvojavimo tarnybą.

□ **Sprogimas Vilniaus centre.** Jis įvyko gegužės 26-ąją maždaug 50 metrų nuo Vyriausybės rūmų. Sprogo užtaisas, įmontuotas automobilyje "Mercedes-230 E". Juo važiuojęs policijai gerai žinomas 33 metų R. Grainys buvo sunkiai sužeistas ir vėliau ligoninėje mirė. Policija tiria tą nusikaltimą. Viena iš spaudos išsakytų versijų - R. Grainys tapo

nusikaltamų grupių sąskaitų suvedinėjimo auka. Anksčiau jis buvo įtartas, kad Lietuvos bankuose "plovė" pinigus, gautus iš Čekėnijos, bet tai neįrodyta. R. Grainio žmona - čekėnų tautybės - važiuojo kartu su vyru, bet sprogimo metu nenukentėjo.

□ **Kviečia šventę Vilniuje.** Liepos 15 d. Kalnų parke įvyks teatralizuotas vaidinimas skirtas Žalgirio mūšio 585-osios metinėms paminėti, pranešė "EL" skaitytojas V. Ikamas. Renginio organizatoriai - Lietuvos televizija (idėją pasiūlė Vilniaus Vytutų klubas).

Pašto siuntų draudimai ir ribojimai

Kaip jau rašėme, gegužės 19-ąją priimtas specialus Lietuvos Vyriausybės nutarimas dėl daiktų (prekių), kuriuos siųsti pašto siuntomis į Lietuvą ir iš jos draudžiama arba kurių siuntimas ribojamas. Nutarimas įsigalios nuo liepos 1 d.

Patvirtinti du sąrašai: Viename nurodyti daiktai, kuriuos į šalį arba iš jos draudžiama siųsti apskritai. Tai vidaus ir užsienio valiuta, išskyrus tą, kurios reikia Lietuvos banko bei jo įstaigų siunčiamiems ir gautiniams banknotų bei monetų pavyzdžiams pakeisti (kolekcines ir progines monetas gali siųsti visi Lietuvos bankai). Draudžiama pašto siųsti visus vertybinius popierius, kelionės čekius, netauriuosius metalus, jų lydinis, atliekas bei laužą, bižuteriją ir juvelyrinius gaminius, kurių bendra tauriųjų metalų ir brangakmenių bei natūralių perlų masė didesnė kaip 50 g. Draudžiamą siųsti į Lietuvą ir iš jos prekių sąrašė yra narkotinės, psichotropinės, nuodingosios medžiagos ir įtaisai joms vartoti, sprogstamosios, lengvai įsiliępsnojančios, radioaktyviosios ir kitos pavojingos medžiagos, visų rūšių medžiokliniai ir sportiniai šaunamieji ginklai, arbaletai, pneumatiniai ir koviniai ginklai, numerinės jų dalys, šaudmenys, dujiniai pistoletai ir dujų balionėliai. Pašto siuntomis griežtai draudžiama gabenti gyvus gyvūnus, išskyrus bites, šilkverpius, parazitus bei kenksmingųjų vabzdžių naikintojus, skirtus tyrimams bei oficialiai pripažintoms institucijoms. Draudžiama siųsti į mūsų šalį pramoninės gamybos maisto produktus ir gyvulinės kilmės žaliavas, jeigu nustatyta, jog pažeistos jų pramoninis ipakavimas, pasibaigęs realizavimo laikas, pakitusios organoleptinės savybės. Draudžiama siųsti ir daiktus su nešvankiais, amoraliais užrašais, atvaizdais bei siuntiniais, kurių pobūdis ir ipakuotė gali būti pavojingi pašto darbuotojams, gali sutepti arba sugadinti kitas pašto siuntas.

Antroji nutarimo dalis - dėl siuntimo į Lietuvą ir iš jos ribojimo - nustato, kad fiziniams asmenims, neturintiems ūkio subjekto statuso, gali būti atsiunčiamos neapmokėtos namos muitu pašto siuntos iki 31,5 kg svorio ir ne didesnės nei 1 tūkst. litų vertės. Ūkio subjektams siuntoms siuntoms taikomi prekių eksporto ir importo reguliavimo tvarkos numatyti mokesčiai. Be Valstybinės elektros ryšių inspekcijos leidimo, Lietuvą ir iš jos draudžiamas siųsti radioelektronikos aparatūrą ir elektros įrenginius, kurie veikdami skleidžia arba gali skleisti radijo bangas.

Tik turint Vidaus reikalų ministerijos leidimą į Lietuvą gali būti atsiųstos policinė ir karinė armūcija, specialiosios kontrolės ir apsaugos priemonės, kriminalistikos technika, policijos darbuotojų mokymo metodikos priemonės, spalvotoji dauginimo (kopijavimo) technika.

Kultūros ir meno vertybės, ginta ro žaliava iš Lietuvos gali būti išsiųstos tik gavus Kultūros ministerijos Kultūros vertybių apsaugos departamento leidimą.

Aplinkos apsaugos ministerija išduoda leidimus įvežti ir išvežti Lietuvos laukiniams gyvūnams (išskamšoms, kiaušiniams, kailiams), medžioklės bei žūklės trofėjams, gaminiams iš neapdorotų laukinių gyvūnų ir jų dalių. Augalų karantininė tarnyba prižiūri augalinės kilmės prekių, kuriose gali būti užkrečiamųjų jų ligų sukėlėjų, augalų kenkėjų ir piktžolių, siuntimą į Lietuvą ir iš jos bei prirėkus duoda tam leidimus.

Valstybinė veterinarijos tarnyba išduoda kokybės sertifikatą nepramoninėms gamybos maisto produktams ir gyvulinės kilmės žaliavoms bei leidimą siųsti juos į šalį bei iš jos.

Vyriausybė pavedė Ryšių ir informatikos ministerijai bei Muitinės departamentui iki 1995 m. spalio 1 d. parengti naują pašto siuntų siuntimo tvarką.

SEPTYNIOS DIENOS

Sostinės technikos universiteto penkmetis

Apie tai 05 30 naujienų puslapyje pranešė "Respublika".

Technikos universiteto tarybos posėdyje iškilmingai paminėtas šio universiteto penktasis gimtadienis. Pranešimą skaitė prof. hab. dr. E. K. Zavadskas apžvelgė ne tik pastaruosius metus, kai universitetas integrovosi į Europos universitetų šeimą, ėmė rengti specialistus net pagal 66 studijų kryptis, bet ir apie šios aukštosios mokyklos priešistoriją. Šiuo metu universitete studijuoja 4,5 tūkst. studentų.

Vokiečio dovanos

"Lietuvos ryte" 05 25 išspausdintas Benecijaus Ignatavičiaus straipsnis "Vokiečių profesoriaus labdaros kelionės".

Pranešama, kad Vilniaus universitete lankėsi ir didelę vertingą lotynų, graikų ir vokiečių literatūros siuntą Klasikinės filologijos katedrai įteikė profesorius Eduardas Kriegeris iš Vokietijos. Jis yra lotynų ir graikų kalbų bei istorijos specialistas. Dabar jau pensininkas.

E. Kriegeris dabartinę Lietuvos būklę lygina su pokario Vokietija, kai jis, studijuodamas Miuncheno universitete, nuolat jautė vadovėlių ir knygų stygių, mat šimtui stu-

dentų teko trys tekstai. (Dabar taip yra Lietuvoje). Profesorius yra pakvietęs tris Kauno Vytauto Didžiojo universiteto germanistus asistentus susipažinti su Vakarų Vokietija ir pagyventi vokiečių šeimoje, o Užsienio kalbų katedrai jau anksčiau nupirkęs neblogą kompiuterį.

Per keturias keliones į Lietuvą E. Kriegeris vertingos literatūros siuntų yra įteikęs Kauno, Vilniaus, Šiaulių, Klaipėdos, Gargždų mokykloms. Anot E. Kriegerio, Lietuvos pedagogai turėtų rodyti daugiau iniciatyvos, apie savo problemas rašyti daugiau laišku Vokietijos laikraščiams, mokytojų ir mokslo įstaigoms, iš kurių tikrai gautų paramos. Svečias prisimena daug lietuvių, kurie lankėsi Vokietijoje. Skaudina tik tai, jog aukštųjų Lietuvos pareigūnų vaikai ar vaikaičiai, studijuojantys Vokietijoje ar į ją atvykę, pasinaudoja vokiečių paslaugomis, svetingumu, o padėkos žodžio pasakyti.

"Lietuvos bajoras"

Apie taip pavadinto žurnalo pasirodymą 05 30 "Dienoje" pranešė Žilvė Kriaučiūnienė.

Žurnalo kūrėjai ir leidėjai žada jame reikšti įvairius požiūrius, skelbti istorines publikacijas, rašyti apie šiandienę bajorų kartą. Pirmajame

žurnalo numeryje daug vietos skiriama Lietuvos bajorų karališkajai sąjungai: skelbiamas jos statutas, Lietuvos bajorų sąjungos atkuriamajame suvažiavime (1994 m. balandžio 23 d.) priimtos programinės tėsės, Lietuvos bajorų gyvenimo naujienos. Nors sąjungos tikrieji nariai gali būti tik žmonės, dokumentais įrodę bajorišką kilmę, o nariai - siekiantieji įrodyti bajorišką kilmę, nekilmingiesiems irgi neverta nusiminti - jie gali prisidėti prie sąjungos veiklos ir būti jos rėmėjais. Žurnale skelbiamas M. Jučo straipsnis "Gyvi istorijos puslapiai", kuriame apžvelgiamas bajorų luomo Lietuvoje susidarymas, jo raida, polonizavimas, herbai. S. Gasparavičienė (straipsnis "Prisikėlimo belaukiant") rašo apie liūdną dvarų likimą. Dabar 500 dvarų yra avarinės būklės, 175-iose 1990 m. pabaigoje buvo likę tik atskirų pastatų fragmentai, keletas medžių. Lietuvos valstybės istorijos archyvo skyriaus vedėja N. Českevičiūtė pasakoja, kokiais archyviniais šaltiniais remiantis galima rasti savo giminės šaknis.

Kolūkių metamorfozės ir mirdėjimas

Apie tai "Lietuvos aide" 05 26 Leono Peleckio-Kaktavičiaus straipsnyje "Per mėnesį neliko trijų bendrovių".

Šią savaitę galutinai likviduota Šiaulių rajono Aukštėlės žemės ūkio bendrovė. Toks likimas ši mėnesį ištinka jau trečią rajono ben-

drovę. Prie pasinaikinimo slenksčio dar keturios: Aukštakiai (jau išparduoda likusį turtą), Giedriai (dalijasi gyvulius), Šelvenai, Butkaičiai. Rajone yra vietų, kur iš buvusių kolūkių nebeliko nė vienos bendrovės, pavyzdžiui, Paežeriuose. Iš 141 bendrovės beliko 99, iš jų 38 mažos (iki 20 darbuotojų) ir 61 didelė (daugiau kaip 20 darbuotojų). Būsimą derlių pasėjo tik 60.

- Tie, kurie pasėjo, gal dar išliks, - LA sakė Šiaulių rajono žemės ūkio skyriaus vyriausioji buhalterė Emilija Bučnienė. - Nors dauguma verčiasi labai sunkiai. Po 2-3 mėnesių algų nemoka. Iš 99 apie pusę yra negyvybingos, pusiau egzistuojančios.

Yra vienas kitas ir geresnis pavyzdys: Kuršėnų, Šiupelių, Verbūnų bendrovės. Jose išsaugota technika, dauguma specialistų. "Tiems, kurie neturi savo technikos, pradėti savarankiškai ūkininkauti beveik neįmanoma", - sako p. Bučnienė.

Amerikietis Šiaulių autobuso kontrolierius palaikė plėšikais

Taip vadinasi 05 31 Ričardo Vitkaus žinutė "Lietuvos ryte".

Šiauliuose į miesto autobusą įsėdęs 39 metų Amerikos lietuvis Kęstutis Pauliukonis kelionę baigė policijos komisariatu, nes važiuojo be bilieto.

Pasak K. Pauliukonio, įlipęs į autobusą, jis pradėjo ieškoti kon-

duktoriaus, kuriam reikėtų sumokėti už kelionę. Tokio neradęs, ėmė dairytis, kaip elgiasi kiti žmonės. Tuo metu prie jo priejo civiliai apsirengęs vyras ir, neparodęs jokio pažymėjimo, ėmė iš jo kažką reikalauti. Amerikietis pagalvojo, kad tai - paprasčiausias apiplėšimas, nes kažko reikalauti pradėjo ir kartu su vyriškiu prie jo pristojusi moteris. Gelbėdamas piniginę ir save, amerikietis pamėgino pasprukti autobusui sustojus. Tačiau prie jo pristojęs vyriškis užlaužė rankas ir pargriovė ant sėdynės.

Nieko nesuprasdamas amerikietis nurimo tik tada, kai pasirodė du Dainų policijos nuovados pareigūnai, kurie, pasak K. Pauliukonio, elgėsi kaip tikri džentelmenai. Kadangi šie policininkai taip pat angliškai nesuprato, tai amerikietis ir su juo konfliktavę asmenys buvo nuvežti į Šiaulių miesto vyriausiąją policijos komisariatą. Čia per vertėją amerikietis sužinojo, kad jį buvo užpuolę ne plėšikai, bet kontrolieriai, kurie tokiu būdu norėjo išreikalauti 10 litų baudą. Sumokėjęs baudą, amerikietis suplėšė baudos talonus ir angliškai keiksmuodamas pavažiavo į jo atspėjimo dar laukusius kontrolierius. Jau išsiaiškinus šią situaciją, K. Pauliukonis pridūrė, kad tokių įspūdžių Amerikoje patirti neįmanoma, o jei taip atsitiktų, tai už jo atžvilgiu pavartotą smurtą teisme prisiteistų solidžią pinigų sumą.

V. Dimas

Prezidentūroje

➤ Gegužės 25 dieną Prezidentas Algirdas Brazauskas priėmė Lietuvos akredituotus užsienio valstybių karo atašė. Susitikime aptartas Lietuvos dalyvavimas NATO "Partnersystės vardant taikos" programoje, Nacionalinio saugumo koncepcijos rengimas, dvišalis įvairių šalių ir gynybos ministerijų bendradarbiavimas gynybos srityje.

➤ Gegužės 30 d. Prezidentas apžiūrėjo pilies teritoriją bei statybas Gedimino kalno papėdėje ir Aukštutinėje pilyje ant kalno. Iš valstybės biudžeto joms skirta 9 mln. litų. Jie panaudoti darbams Gedimino kalne ir pagaminti trims skulptūroms su auksuotu kryžiumi, kurios šiais metais stovės ant Vilniaus Arkikatedros stogo, kaip ir buvo prieškary.

Seime

➤ Gegužės 30 dieną Seime Prezidentas A. Brazauskas paaiškino, kas daroma, nustatant Lietuvos sienas su Baltarusija (700 km ilgio siena), su Latvija (600 km), su Rusija (300 km), su Lenkija (100 km), ir kaip nustatomos Lietuvos sienos jūroje (apie 100 km). Visų sienų ilgis - apie 2000 km. Derybos su Baltarusija dėl valstybinės sienos vyko 3 metus. Su prezidentu A. Lukašenka vasario 6 d. pasirašyta sutartis dėl valstybės sienos, dabar Baltarusijoje rengiami žemėlapiai. Su Lenkija susitarta, kad tarp mūsų šalių valstybinė siena bus buvusi Lenkijos ir buvusios TSRS siena, tačiau Lietuva pabrėžia, kad ji niekada nebuvo teisėta TSRS dalis. Derybos dėl sienų su Rusija vyksta nuo 1993 metų. Sutarties dėl valstybinės sienos projektas buvo suderintas, bet darbai sustojo ne dėl Lietuvos delegacijos kaltės. Rusijos delegacija bando atsiimti arba savaip interpretuoti protokoluose surašytus susitarimus. 1993 m. birželio 29 d. Biržuose su Latvijos atstovais buvo pasirašyta sutartis (ratifikuota 1995 m. sausio 26 d. Seime), jog atkuriamas iki 1940 m. birželio 15 d. buvusi siena. Latvija ratifikavo sutartį tik gegužės 25 dieną. Latvijos pasienyje atstatomi valstybės sienos ženklai, kertamos proskynos. "Mūsų delegacijos, kuri labai sėkmingai dirbo nustatydama jūrą sieną, padėtis pastaruoju metu sudėtinga", - priminė A. Brazauskas ir pridūrė, kad "valstybės vadovų neoficialūs susitikimai - normalus reiškinys". Maišiagalose pasirašyta dviejų prezidentų ir dviejų premjerų dokumentą prelegentas pavadino orientaciniu, o ne juridiniu dokumentu, kuris galėtų įpareigoti. Tai pusantro puslapio tekstas, kurį abi šalys susitarė neskelbti, nes tai pakenktų tariantis su kitu kaimynu. "Tai nėra joks išdavimo aktas, tai nėra koks nors viršijimas teisių", - teigė Prezidentas, nes, jo žodžiais tariant, pripažintas tik principas, kuriuo derybų delegacijos nustatys teritorines jūros sienas, aptarta tam tikra paralelė ir jos susikirtimo taškas su Švedija, nekalbant apie jokiais konvencijas, be to, sutarta, kad kol kas ginčijamoje jūros teritorijoje abi šalys nežvalgys naftos telkinių.

Gegužės 31 d. penkios Seimo opozicinės partijos (Politinii kalinių ir tremtinių sąjunga, Tėvynės sąjunga, Centro sąjunga, Demokratų partija ir Lietuvių tautininkų sąjunga) per žiniasklaidos priemones išplatino (atsiusta ir į "EL") pareiškimą, jog gegužės 20 d. Maišiagalose Lietuvos ir Latvijos vadovų pasirašytas memorandumas buvo klaidingas žingsnis, kurį reikia ištaisyti. "...siekdamos išvengti

pavojaus, kad Lietuva patirs didelius ekonominius nuostolius, praktiškai atsisakiusi turtingiausio šioje zonos vietoje žinomo naftos telkinio, ir pateks į ekonomiškai bei politiškai pažeidžiamą ne vienų tarptautinių derybų padėtį su naujomis įtampomis, Seimo opozicinės partijos siūlo Prezidentui ir premjerui nedelsiant atsisakyti viso Maišiagalos memorandumo skubiai ratifikuoti Seime 1982 m. JTO jūros teisės konvenciją ir derybose dėl jūros sienos, šelfo ir ekonominės zonos ją remti bei sudaryti specialią Seimo komisiją ištirti, ar tai nesulaukė su aukštųjų pareigūnų privačiais ar grupiniais interesais. Pareiškime nurodoma, kad opozicija ketina svarstyti interpelacijos galimybę Ministrui Pirmininkui A. Šleževičiui.

➤ Gegužės 23 d. LDDP frakcijos atstovas A. Sadauskas pasiūlė pataisas įstatymui "Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų". Pagal šias pataisas nekilnojamąjį turtą galės atgauti tik nuolat Lietuvoje gyvenantys žmonės. Tautininkų sąjungos frakcijos atstovas A. Baležentis pasakė, kad visa išėvija sulyginama su numėtais - jie, nors ir turėję turto, nėra Lietuvos piliečiai, juolab - nuolat šalyje negyvena. Jo žodžiais, pataisa - antikonstitucinė, nes Konstitucijoje parašyta, jog piliečiai gali laisvai pasirinkti gyvenamąją vietą. Tautininkų sąjungos frakcijos seniūnas L. Milčius protestavo ir prieš tokias pataisas, kad nebus kompensuojama pinigais už piliečių žemę, kurioje pastatyti miestai, nutiesti keliai, tyvuliuoja Kauno marios. Konservatorių frakcijos seniūnas A. Kubilius pranašavo, kad šis įstatymas netrukus atsidurs Europos žmogaus teisių teisme. LDDP frakcijos pasiūlytos pataisos, dėl kurių protestavo dešinieji, buvo priimtos gegužės 30 d. vardinu balsavimu. "Už" balsavo 58, "prieš" - 29, "susilaikė" 3 parlamentarai.

Vyriausybėje

➤ Gegužės 22-osios Lietuvos ministrų kabineto nutarimu patvirtinta premjero A. Šleževičiaus vadovaujama Vyriausybė Europos integracijos komisija. Vyriausybė nutarė Užsienio reikalų ministerijoje įsteigti Europos integracijos departamentą, kuris būtų atsakingas už visus Lietuvos santykius su Europos Sąjunga.

➤ Gegužės 25 dieną spaudos konferencijoje premjeras A. Šleževičius pranešė, kad, nepaisant kritikos, nauja kuro rūšis orimulsionas bus perkamas Venesueloje ir naudojamas Lietuvoje. Premjeras pripažino, kad orimulsionas nėra ekologiškai švarus kuras, bet jį naudoja Danija, Didžioji Britanija, Japonija, JAV. Kontraktas bus pasirašytas ilgesniam laikui (iki 2012-ųjų metų), bet bus lankstus - galima atsisakyti pirkinio. Be to, per trejus metus Lietuva, gavusi nuolaidą, sutaupys keliolika milijonų JAV dolerių.

➤ Gegužės 30 d. Lietuvos gyventojus priėmė žemės ūkio ministras V. Einoris. Jo paskaičiavimais, Lietuvos gyventojams už turėtą, bet neatgautą žemę reikės sumokėti beveik pusę milijardo litų kompensacijų. Jau išmokėta 5,3 milijono, šiemet bus sumokėta 2,7 mln. litų kompensacijų. Žemę atgauti nori 500 tūkst. Lietuvos piliečių, iki šiol ji grąžinta bei dokumentai sutvarkyti 137 tūkst. savininkų.

Ona Mickevičiūtė

"Poezijos pavasario" laureatas – Donaldas Kajokas

Vilniaus universiteto Sarbėvijos kiemelyje pagrindiniam laureatui poetui Donaldui Kajokui (dešinėje) kanklėmis skambina Antanas Algimanto Žižiūno nuotr.

Šiais metais "Poezijos pavasario" šventė buvo pradėta ir jos pagrindinis prizas laureatui (šiemet tai buvo kaunietis poetas Donaldas Kajokas) įteiktas ne įprastinėje Lakštingalų krantinėje, Palemone, prie S. Nėries namelio, o prie senosios Kauno pilies. Prieš tai padėta gėlių prie netoli esančio Maironio kapo. Beje, šiemtinė šventė turėjo ir prieššventį: Raseinių rajone, Pasandravy, kur gimė Maironis, buvo paminėtas lietuvių "Giesmių giesmės" - "Pavasario balsų" šimtas gimtadienis.

Vilniuje Vyriausybės rūmuose įvyko orus ir keliakalbis pašnekesys-diskusija "Poetas ir skaitytojas", kur įvairių šalių poetai išreiškė savo nuomonę ir požiūrį į šias problemas.

O praėjusį sekmadienį visi poezijos šventės srautai vėl suplaukė į Vilniaus universiteto Sarbėvijos kiemėlį, kur po senuoju Filologų beržu pasiklausyti poezijos susėdo ir sustojo koks tūkstantis vilniečių.

Petras Keidošius
Plačiau apie šiemetinį "Poezijos pavasarį" - kitame "EL" numeryje.

Sugrižimai

VILNIUS

Radvių rūmai (Vilniaus g. 22, nuo 12 iki 18 val.)

Nuolatinė ekspozicija. Doktorės G. Kazokienės (Australija) Lietuvai dovanoti rinkiniai:

Australijos ir Okeanijos salynų genčių dievai ir apeigų atributika;

Australijos lietuvių dailė

Nacionalinė galerija (Studentų g. 8, nuo 11 iki 18 val.)

Nuolatinė ekspozicija. V. Kašubos (JAV) skulptūros, piešiniai - dovanotų Lietuvai kūrinių paroda.

Naujausių laikų istorijos sektorius (Studentų g. 8)

J. Čechavičiaus fotoparoda "Lietuviai perkeliamųjų asmenų (DP) stovyklose Vokietijoje 1945-1950 m."

Fotografijos galerija (Stiklių g. 4)

Algimantas Kezys (JAV). Fotografijos.

KAUNAS

Kauno viešoji biblioteka (Radastų 4, Parodų kalnas)

Nuo gegužės 17 d. iki birželio 17 d. Didžiosios Britanijos lietuvių "Nidos" klubo knygų paroda.

Paveikslų galerija (K. Doneičio g. 16, nuo 12 iki 18 val.)

Nuo gegužės 26 d. M. B. Stankūnienės (JAV) kūrybos paroda.

Vytauto Didžiojo karo muziejus (K. Doneičio g. 64).

Paroda "Felixo Vaitkaus skrydžiui per Atlantą - 60". Surengti

Atsiusta paminėti

Pirmoji vaikų kūrybos knyga

1923-1940 metais Kaune veikusi "Pieno lašo" vaikų globos draugija svajojo išleisti vaikų kūrybos knygėlę. Atsikūręs "Pieno lašas", "Seimos" žurnalo redakcija, padedami JT Vaikų fondo Lietuvos nacionalinio komiteto (UNICEF), pagaliau įgyvendino šią svajonę. Didelio formato spalvotą knygėlę "Malūno paslaptis" (žemiau spausdiname jos pirmąjį viršelį) parašė penkerių-dvylikos metų Lietuvos vaikai. Leidinyje pateikta 20 visai trumpų ir ilgėlesnių pasakėlių. Jose, pasak vaikų literatūros profesorius V. Aurylos, "nėra apsimetinėjimo, apgaulės, nėra šiurpių vaizdų, šmėstelėjusių piktą jėgą tramdo gėrio pradai". Stambiais potėpiais, ryškiai ir išraiškingai knygėlę iliustravo Vilniaus M. K. Čiurlionio menų gimnazijos pradžiamoksliai - 22 berniukai ir mergaitės.

Kauno viešojoje bibliotekoje - "Nidos" knygų klubo parodose.

Laiškas redaktoriui

Malonu paminėti, kad "Nidos" klubui skirta paroda sulaukė nemažai Kauno viešosios bibliotekos skaitytojų susidomėjimo. Tai rodo keletas mielų padėkų ir komentarų atsiliepimams skirtoje knygoje. Tad

skrydį "Lithuanica-2" sumanyta po S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio per Atlantą ir jų žūties. Amerikoje buvo sukurta Amerikos lietuvių transatlantinio skrydžio asociacija, kuri pradėjo rinkti pinigus naujam skrydžiui. F. Vaitkus, išskridęs iš New Yorko 6 val. 45 min., išbūvęs ore 22 val. 15 min. įveikė 5100 km, bet pritrūkęs degalų nusileido Airijoje. Lakūno skrydį finansškai rėmė ir Lietuvos lietuviai.

M. Žilinsko dailės gerija (Nepriklausomybės a. 12, nuo 12 iki 18 val.)

Nuolatinė ekspozicija. M. Ži-

linsko Lietuvai dovanota kolekcija.

Nuoširdžiai -

Birutė Ališauskaitė

Kaunas

Maironio lietuvių literatūros muziejus (Rotušės a. 13)
Paroda "Lietuvių literatūra išėvijoje 1944-1950 m.

Iš Australijos, Adelaidės, į Lietuvą atvyko poetė Lidija Šimkutė. Ji dalyvavo paskutiniąją gegužės savaitę vykusiame "Poezijos pavasaryje". Lietuvoje L. Šimkutė viešės mėnesį. Ji Vilniaus Santariškių universitetinėje klinikoje skaitys pasakaitų ciklą apie dietologiją (tai jos profesinė sritis).

Vokietijoje

Motinos dienos minėjimas Romuvoje

Motinos dienos minėjimą Romuvoje pagal tradiciją visuomet rengia Romuvos moterų klubas. Taip buvo ir šiais metais. Kovo 11 d. išrinktoji nauja valdyba (pirmininkė Eugenija Lucienė, narės - Raimonda Jankūnienė, Ona Bartusevičienė, Ema Svilienė ir Eulalija Paškauskienė) nutarė suruošti koncertą ir dalį atliekų pasikviesti iš Lietuvos. Tačiau Lietuva toli, o kelionės daugiau kainuoja negu iš vieno koncerto dalyvių galima surinkti. Todėl ne pirmą kartą buvo paprašyta "Lietuvos avialinijų" pagalbos. Jos ir šį kartą neatsisakė, sutikdamos koncerto atliekėjus iš Lietuvos į Franfurtą atskraidinti už pusę kainos.

Todėl koncertas galėjo įvykti ir klubo pirmininkė Eugenija Lucienė gegužės 13 dieną 16 val. galėjo pasveikinti Romuvos pilies salėje per šimtą susirinkusių žmonių, atėjusių pagerbti motinas. Susirinkimą oficialiai pradėjo gimnazijos kapelionas kun. Gediminas Tamošiūnas, sukalbėdamas invokaciją. Po to buvo visų motinų vardu pagerbta pagal amžių vyriausioji motina, atėjusi į salę, - buvusi gimnazijos mokytoja ir auklėtoja Herta Motgabienė. Trumpą kalbą apie Motinos dienos prasmę ir istoriją pasakė bibliotekininke Elena Liepienė.

Po to prasidėjo koncertas. Garsios dainininkės Nelė Paltinienė ir Nijolė Talat-Kelpšaitė Vokietijos lietuviams jau buvo pasirodžiusios anksčiau, bet pirmą kartą šiame krašte dainavo Eugenijus Ivanauskas. Nelė Paltinienė ir Eugenijus Ivanauskas Lietuvoje kartu dainavo apie 20 metų, kol Nelė 1982 metais kartu su vyru Arvydu Paltinu persikėlė gyventi į Vokietiją. Pirmą kartą Nelė ir Eugenijus vėl kartu pasirodė per Klaipėdos miesto 740 metų jubiliejų. Po to jie vėl kasmet vasarą koncertuodavo kartu Lietuvoje, o šį kartą iš viso pirmą kartą užsienyje. Visi trys dainavo lietuviškų ir užsienio autorių dainas apie meilę, tėvynės ilgesį ir motinas. Kai kurioms užsienio kompozitorių dainoms lietuviškus tekstus pritaikė arba sukūrė Elena Liepienė, o muziką paruošė, į juostą įrašė ir magnetofonu pagrojo muzikas Arvydas Paltinas. Po koncerto svečiai vaišinosi moterų paravinėjama kava, pyragais, įvairiais valgiais ir gėrimais, pabandė savo laimę loterijoje. Susirinkusieji linksminosi iki vidurnakčio.

Bo'P grupės koncertai

1992 metų rudenį per talentų vakarą du Vasario 16-osios gimnazijos mokiniai, Vytautas Lemkė ir Viktoras Diavara, abu gitaristai, nutarė įsteigti roko muzikos grupę. Dvejuis metais jie tik dviese dainavo ir kūrė dainas, o 1994 metais prie jų prisidėjo bosistas Justinas Čekuolis. Grupė pasivadino "Bo'P", t.y. santraupa žodžių "bunch of problems" (problemų ryšulys). Kodėl taip pasivadino, nelabai aišku. Gal todėl, kad jiems sunkiausia buvo surasti būgnininką. Iš pradžių jie buvo prisikabinę gimnazistų Renių Klimaitį, vėliau pasikvietė vokietuką Martyną Fleig iš Hiutenfeldo kaimo. Martyną neseniai turėjo pakeisti taip pat hiutenfeldietis Saša Dornbach'as.

Trys pagrindiniai grupės nariai lankė ne tik Vasario 16-osios gimnaziją, bet taip pat Viernheimio muzikos mokyklą. Šios mokyklos šventėse jiems ir du kartus teko pasirodyti. Pastaruoju metu jų pasirodymų daugėja. Šių metų kovo 27 d. jie koncertavo Humboldt'o mokyklos salėje Viernheim'e vokiškai publikai. Gegužės 19 d. pasirodė Kaune Dariaus ir Girėno stadione beveik 7000 žiūrovų Pop Art festivalyje. Birželio 2 d. koncertuos Viernheim'o miesto jaunimo klube. Vasarą jie įrašys savo CD ir koncertuos Lietuvoje, o po to grupė turės ieškotis naujo bosisto, nes Justinas Čekuolis po abiturų grįžta į Lietuvą studijuoti. Grupė daugiausia dainuoja angliškai, bet taip pat jų programoje yra ir lietuviškų tekstų. Jų koncertai vietos vokiečių laikraščių būna plačiai aprašomi ir labai gijami.

Svečiai iš Afrikos

Salezietis kunigas Hermanas Šulcas, beveik 20 metų išdirbęs misionierium Afrikoje ir 1994 metais dėl skerdynių Ruandoje pasitraukęs į Vokietiją, aplankė savo įkurtą sodybą Mušoje (Ruandoje) ir rado tik griuvėsius. Jis pats toje šalyje negali likti, nes dar vis žudikų ieškomas.

Kunigas Šulcas pamatė, kad daug šeimų išžudyta. Dažnai iš visos šeimos gyvas teliko vienas žmogus. Daug našlaičių, kurių nemaža dalis invalidai, neturi kur prisiglausti. Todėl jis nori jiems padėti Mušoje pastatyti prieglaudą, kurioje našlaičiai kartu su šeimomis praradusiais suaugusiais galėtų apsigyventi. Šiam reikalui M. Šulcas šiuo metu Vokietijoje renka

aukas. Vokiečių padedamas jis iš Ruandos pasikvietė 8 jaunuolius - 4 mergaites ir 4 berniukus ir lanko mokyklą bei parapijas, informuodamas žmones iš viso apie Ruandą ir apie kraštą ištikusią nelaimę.

Todėl Hermanas Šulcas ir aplankė Vasario 16-osios gimnaziją, norėdamas savo jaunuoliams parodyti, kur jis mokėsi ir vėliau dirbo. Gegužės 19-osios vakare, penktadienį, jis Romuvos pilies salėje pristatė savo palydovus iš Afrikos, papasakodamas jų sunkius išgyvenimus.

Idomu buvo išgirsti, kad viena Ruandos mergaitė, vardu Laima, šiek tiek kalba lietuviškai ir gražiai lietuviškai dainuoja, nes ji prieš porą metų viešėjo Lietuvoje. Afrikos jaunuoliai, abiejų genčių, tutsių ir hutų giminės, padainavo keletą liaudies dainų savo kalba ir giesmių ir pašoko keletą liaudies šokių. Į juos su pasisekimu kvietė ištraukti susirinkusią publiką.

Nors tą vakarą vyko keletas lietuviškų renginių, į kuriuos mokiniai ir Romuvos lietuviai pasiskirstė, bet Romuvos pilies salė buvo pilna žiūrovų. Atvyko ir keletas vokiečių, tarp jų vokiečių parapijos kunigai ir laikraščio "Lampertheimer Zeitung" atstovai, kurie šį renginį gegužės 22 d. laidoje plačiai aprašė.

Jūratės Batūraitės-Lemkienės paroda

Gegužės 19 d. 20.00 val. vakaro Hepenheime Komunalinėje taupomojoje kasoje buvo atidaryta lietuvių dailininkės Jūratės Batūraitės-Lemkienės darbų paroda. Ta proga susirinko apie 100 žmonių, lietuvių ir vokiečių.

Susirinkusiems dailininkę pristatė Hepenheimo miesto darbuotojas meno kritikas Horst Roland. Jo teigimu, Jūratės Batūraitės-Lemkienės menas yra realios natūros atvaizdavimas, be abstrakcijos, todėl šioji meno šaka galėtų atrodyti konservatyvi ir šiais laikais ne labai aktuali, nes tai galima padaryti fotoaparatu. Tačiau taip nėra.

Jos darbai labai skiriasi nuo fotografijos, nes menininkė piešia gamtovaizdžius, namus, senus kluonus, medžius, medžių šaknis, labai išryškindama detales, tuo žadinama susižavėjimą natūra ir piešiamų dalykų grožiu. Geriausia fotografija šias detales ir šių vaizdų grožį nepajėgtų taip išryškinti. Kartu menininkė pajėgia palikti pakankamai vietos žiūrovo fantazijai. Dažniausia ji piešia vaizdus iš savo aplinkos Hiutenfelde ir Lorše. Šioje parodoje pateikta mišrios technikos tušo ir akvarelės paveikslų bei kolažų, kuriuos žmonės galės pasižiūrėti iki birželio 9 d. O kad šią parodą tikrai verta aplankyti - tai ne tik meno kritiko Roland, bet ir visų apskrities laikraščių, kurie šios parodos atidarymą aprašė, nuomonė.

Jūratė Batūraitė-Lemkienė yra išeivijos lietuvi, gimusi 1948 metais DP stovykloje Viurburge, kartu su tėvais pirmą emigravusi į Australiją ir vėliau į Kanadą, kur baigė vidurinį mokslą, pedagogikos institutą ir aukštąją meno mokyklą Toronte. 1978 m. su vyru Vilium Lemke grįžo į Vokietiją. Vieni metu dėstė meną Vasario 16-osios gimnazijoje ir buvo mergaičių auklėtoja, bet šeimyniniais sumetimais turėjo darbą nutraukti. Turi 4 vaikus.

Joninės

Joninės Vasario 16-osios gimnazijoje šiais metais bus švenčiamos birželio 24 d., šeštadienį 16.00 val. Gimnazijos ansamblis, vadovaujamas mokytojo Arvydo Paltino ir šokių mokytojos Marijos Dambriūnaitės-Šmitienės, atliks programą. Po to svečiai galės vaišintis paravinėjama gėrimais ir valgiais, galės šokti ir dainuoti iki vėlyvos nakties. Naktį bus užkurtas laužas. Kviečiami visi lietuviai ir lietuvių draugai.

Norintys 18.00 val. galės išklausyti šv. Mišias.

Atostogos ir nauji mokslo metai

Vasario 16-osios gimnazija šiais metais mokslą baigia liepos 7 d.

Naujieji mokslo metai prasidės rugšėjo 4 d. Vaikai į bendrąjį turą atvažiuoti jau rugšėjo 3 d. Gimnazija dirba pagal vokiečių gimnazijų tvarką ir programą. Turime 13 klasių. Baigdami 13-ą klasių mokiniai laiko abiturų egzaminus, juos sėkmingai išlaikę gauna valdišką vokišką brandos atestatą, kuris suteikia teisę stoti į bet kurį universitetą lygiomis teisėmis su valdiškų vokiečių gimnazijų abiturientais. Šiais metais gimnazija turi 14 abiturientų.

Naujiems mokslo metams mokiniai priimami į visas klases, išskyrus 12 ir 13. Bendrąbutyje vietų skaičius ribotas. Todėl jau dabar patartina užsiregistruoti, ypač mokiniais iš užsienio, kuriems dar reikia gauti Vokietijos vizą. Bendrabutis kainuoja 480 DM mėnesiui, mokslas 30 DM. Mokiniais iš užsienio reikia turėti sveikatos draudimą, kuris šiuo metu kainuoja 85 DM per mėnesį. Norintys daugiau informaciją gali kreiptis tiesiog į gimnaziją: *Litausches Gymnasium, Lorsche Str. 1, 68623 Lampertheim-Hüttenfeld, tel. 06256-322, faksas 06256-1641.*

Naujos valdybos

Kovo mėnesį perrinkta Vokietijos lietuvių bendruomenės valdyba pasiskirstė pareigomis taip: pirmininkas - Arminas Lipšys, vicepirmininkas - Vincas Bartusevičius, išdininkas - Antanas Šiugždinis, sekretorė - Elena Tesnau ir valdybos narys - Andrius Šmitas. Valdybos adresas: *Lorsche Str. 1, 68623 Lampertheim-Hüttenfeld, tel. 06256-322, faksas - 06256-1641.*

Gegužės 20 d. Bonoje Anabergo namuose vykusioje Vokietijos lietuvių jaunimo suvažiavime išrinkta nauja Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos valdyba: pirmininkas - Rimas Baliulis, sekretorė - Alicija Saulytė, išdininkas - Klaugas Žulys, nariai - Alain Gromašauskas, Laima Lipšytė, Martynas Lipšys ir Haraldas Matulevičius. Išskyrus vieną, visi yra Vasario 16-osios gimnazijos mokiniai arba absolventai.

A.Š.

Vaistai į Lietuvą

Priimame užsakymus ir siunčiame į Lietuvą visų rūšių visame pasaulyje gaminamų vaistų.

Siunčiame ir tokių vaistų, kurių be gydytojo recepto negalima pirkti. Mums receptas nereikalingas, jei vaistų pavadinimas yra žinomas.

Taip pat pristatome Lietuvoje ir kitur rašomąsias mašinėles su lietuvišku šriftu.

Elektroninė "Optima" rašomoji mašinėlė su lietuvišku šriftu, su pristatymo išlaidomis kainuoja 150.00 sv., doleriais - 230.00. Rašomoji juostelė, cartridge - 4.00 sv., doleriais - 6.00. Klaidų atitaisy-mo juostelės (5) - 7.00 sv., doleriais - 10.00.

Pristatome į rankas pinigines dovanas Lietuvoje.

Baltic Managment Company.
(Z. Juras & A. Juras).

11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB,
England, telef. 0181 460 2592,
fax 0181 402 9403.

Anglus sužavėjo "Mėšlavabalo legenda"

"EL" jau buvo rašyta apie Vilniaus naujosios muzikos ansamblių, kuris gegužės 9 d. koncertavo Queen Elizabeth Hall vykstančiame "Emerging Light" ("Pasirodanti šviesa") festivalyje. Stasys Kasparas iš Londono atsiuntė festivalio bukletą bei žinių apie Vilniaus ansamblio viešnagę Didžiojoje Britanijoje bei apie patį renginį.

Trijų Baltijos valstybių festivalis "Emerging Light" vyko tris savaites. Jo metu buvo galima susipažinti su jaunaisiais kompozitoriais, kurių kūryba remiasi baltiškojo folkloro tradicijomis. Pagrindinė festivalio figūra yra jo sumanytojas estų kompozitorius Arvo Part, 1980 m. emigravęs į Vakarus. Šiandien Austrijos pilietis Arvo Part, gyvenantis Berlyne ir Anglijoje, išskirtinis žmogus tarp pasaulio muzikų. Jis atstovauja naujai menininkų kartai, kuri siekia sugriauti sienas tarp Rytų ir Vakarų.

Į Vilniaus naujosios muzikos ansamblio koncertą susirinko apie 600 žmonių, tarp jų - 50 lietuvių. Publikai labiausiai patiko kompozitoriaus A. Martinaičio "Legenda apie mėšlabilį" bei Br. Kutavičiaus "Jotvingių akmenys".

Žmonės plojo atsistoję, prašydami pakartoti, tačiau atlikėjai tik padėjo publikai už dėmesį.

Nuotraukoje iš reklaminio bukletų: sėdi - Jūratė Kundraitė-Rinkevičienė, Laima Šulskutė; stovi - Daiva Vyčienė, Arūnas Dikčius, Gediminas Dačinskas, Austėja Nakienė, Šarūnas Nakas, Rasa Dikčienė, Vytautas Pilibavičius, Evaldas Vyčinas.

Vilniaus naujosios muzikos ansamblyje susibūrę kompozitoriai, muzikologai ir atlikėjai ieško naujų instrumentinės ir vokalinės muzikos formų. Nors ir būdami moderniosios krypties atstovais, atlikėjai pasirodymų metu nevengia senovinių apeigų ir ritualų. Naujosios muzikos ansamblis atlieka ne tik

šiurkštinių lietuvių kompozitorių kūrinius, bet ir lietuvišką folklorinę muziką. Jo nariai dalyvauja folklorinėse ekspedicijose po Lietuvą. Ansamblio įkūrėjas ir vadovas bei dirigentas Šarūnas Nakas taip pat yra sukūręs keletą modernių kūrinių.

EU

"Tautinių mažumų vieta Estijos visuomenėje"

Tokia buvo seminaro, kurį surengė "Isamaa" (Pro Patria) ir Baltijos šalių rėmėjų dr. Thomas Leeb-Hans-Seidel fondas, tema. Kurortiniame Piarnu miestelyje praleistos dvi mokslo dienos išsamiais pranešimais, aktyvia diskusija ir apskritai puikiu renginio organizavimu paliko gerą įspūdį.

Apie tautinių mažumų teisių realizavimo galimybes Estijoje kalbėjo Estijos tautinių mažumų bendruomenės prezidentas Ants-Enno Lohmus. "Isamaa" analitikas Aivar Altosaar sociologinių tyrimų pagrindu parodė neesant integravimą į Estijos visuomenę. Jam talkininkavo sociologai Aksel ir Maut Kirch, demografas Kalev Kattus.

Visai kitokiu aspektu pateikė sociologinių tyrimų išvadas I. Gorohov iš Narvos. Pasak jo, iš gautų 9000 atsakymų išryškėjo dvi pagrindinės kryptys: lengviausia integruotis tiems, kas gimęs Estijoje, moka estų kalbą. Socialinė padėtis, išsilavinimas - antroje vietoje.

Į klausimą, kas apsunkina integravimosi procesą, mokslininkas atsakė: žmonių psichologiniai barjerai, asmenybės su visuomene ryšiai, prisitaikymas.

Bene daugiausia dėmesio susilaukė Salzburgo universiteto profesorius, teisės mokslų daktaras, Estijos Mokslų Akademijos garbės nario Henn-Juri Uibopuu pranešimas apie tautinių mažumų politiką Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo organizacijoje ir Europos Taryboje. Jis pastebėjo: "... apie tautines mažumas kalbama, kai valstybėje šalia jai vardą davusios pagrindinės (eponiminės) tautos gyvena kitos gentys, tautų grupės, kurios skiriasi nuo pagrindinės tautos savo kalba, religija. Jų gynimas ir pripažinimas tik tada aktualūs, jei jos pačios to nori ir siekia. Tautinių mažumų gynimas ir pripažinimas slypi tame, jog jiems daugiau teisių duodama nei savai tautai..." Iškilęs daugelį istorinių ir tarptautinių mastu aktualių klausimų, prof.

Uibopuu padarė išvadas, kurias trumpai pateiksim toliau. Tai, ką siūlo mums tarptautinės teisės per tarptautines organizacijas, gindamos tautinių mažumų teises, nėra daug. Pasaulyje yra daug valstybių, kurios nepripažįsta tautinių mažumų ir kad jų kultūra yra neatskiriama civilizacijos dalis. Pavyzdžiui, kai Turkija kalba apie kurdus, ji tvirtina, jog tai ne atskira tauta, o "kalnų turkai". Prieš daugelį metų Mahatma Ghandi yra pasakęs, jog tautų civilizaciją reiktų vertinti pagal tai, kaip jos elgiasi su savo tautinėmis mažumomis.

Profesorius Uibopuu tiki, jog Estijos valstybė ir estų tauta susilauktų Ghandi pritarimo ir taptų valstybe, kokia buvo 1925 m., priėmusi tautinių mažumų kultūrinės autonomijos įstatymą ir tapusi pavyzdžiu visam pasauliui.

Po tokių kalbų susimąstė ne vienas tautinių mažumų atstovas. Kas esame, kur mūsų šaknys? Pagal demografo K. Kattus, tautinė mažuma - tai mažiausiai trečios kartos palikuonys. Kuo galime mes pasiteisinti, lietuviai Estijoje? Enciklopedijoje aptinkame faktą, jog Dorpatu studentų - lietuvių draugija veikė Estijos žemėje 1906-1918 m. Svarbių istorinių dokumentų pateikė mums Estijos lietuvių bendruomenės steigiamajame susirinkime (1988 m.) istorikas Heino Gustavson. 1917 m. gegužės 10 d. Estijos gubernijos komisaras gavo trijų lietuvių parašais patvirtintą prašymą - įregistruoti draugiją "Revelskoje Litovskoje Obštšestvo" (Revelio lietuvių draugija) su priedu - įstatų (ustavi) projektu. Tas prašymas buvo įtrauktas į Estijos gubernijos sąjungų registrą.

Tokiais faktais patvirtino savo abejones apie teisę vadintis tautine mažuma šių eilučių autorė, Estijos lietuvių bendruomenės pirmininkė, ir EL valdybos narė Stasė Rajala, pabuvojusios minėtame Piarnu seminare.

Talinas

Rasa Unt

Lietuviška mada: sapnai apie Paryžių ir tikrovė (4)

Kolekcija romantiškoms merginoms

Grupės "74" narė Daiva Urbonavičiūtė savo kolekciją, neseniai parodytą "Dienos" madų savaitėje", skiria merginoms. Tai romantiški, kiek vaikiški drabužiai, alsuojantys 4-ojo ir 7-ojo dešimtmečių dvasia, bet neprarandantys klasikinės elegancijos ir paslapties. Dominuojanti spalva - tamsiai mėlyna ir visi jos apšalviai, nes ji man primena vasaros vidurnaktį, teigia kolekcijos autorė. Mėlyna spalva derinama su rožine, raudona, balta, kremine.

Apie Daivos Urbonavičiūtės kolekciją "Madų savaitė" stebėję recenzentai kalbėjo itin mažai. Vienintelis jų įvertinimas - įdomu, bet neįvertinta. Tik pasak vieno iš jų, juvelyro Kristoforo Valaičio, dizainerės sumanymai gana originalūs ir vertingi, viena, ko trūko kolekcijai - tai pinigų. O tai, kaip žinoma, dažniausia atsiliepiama ir kokybei: buvo matyti, jog ruošiant kolekciją autoriui talkino ne profesionalūs siuvėjai, o jos draugės.

Daiva Urbonavičiūtė pristatė įvairių modelių drabužius - tai ir kimono stiliaus pižamos-kostiumėliai, ir ilgos vakarinės suknelės giliomis iškirptėmis tiek priekyje, tiek nugaroje, trumpi, vos krūtinę dengiantys švarkeliai, mini sijonukai. Autorė perlų ir stiklo karoliams atrado kitą paskirtį - jais, kaip diržais, buvo perjuostos vakarinės suknelės.

Pažiūrėjus visą kolekciją, suprantu, jog dizainerės įsivaizduojama romantiška mergina tik neseniai atsiveikino su paauglyste ir, nors jau žengia pirmus žingsnius į elegantiškos moters pasaulį, nepamiršta išsiskirti minioje koku neįprastu rūbu ar bent aksesuaru.

Lietuviškas Yvas Sent Loran

Elegantiškiausios kolekcijos autoriumi pripažintas Juozas Statkevičius pirmą kartą pristatė tokią didelę - apie 100 modelių kolekciją. "Mada - įnoringa, besikeičianti, efemeriška ir sunkiai pavejama. Bet yra joje nekintančio grožio, kuris man yra artimiausias. Aš mėgstu gražius drabužius, o ne madą. Ši kolekcija turi būti tiesiog stilinga, graži ir nešenstanti. Noriu sukurti pilną elegantiškos moters garderobą", - taip savo darbą apibūdino Juozas Statkevičius.

robą", - taip savo darbą apibūdino Juozas Statkevičius.

Dizainerio kolekcija išsiskyrė iš visų iki tol rodytų "Dienos" mados savaitėje lengvumu ir erotiškumu: supermini sijonai, neslepiančios kūno grožybių palaidinės (anot juvelyro Kristoforo Valaičio, Juozas savo modeliuose sugebėjo išnaudoti net kūno spalvą, prasišviečiančią pro drabužius), suknelės ant petnešelių, nedengiančios seksualių kojų su keliaraiščiais (beje, itališkų, kaip ir aksesuarai bei medžiagos, iš kurių pasiūti visi modeliai). Vertintojai negailėjo pagyrimų Juozo Statkevičiaus tobulėjančiam profesionalumui, jo sukurtų modelių paprastumui ir ansambliškumui: derėjo viskas - drabužiai, kojinės, batai, akiniai, perliniai karoliai.

Dizaineris nepamiršo ir šiemet taip pamėgto retro stiliaus: pirštines iki alkūnių, ilgi perliniai karoliai, laisvo silueto blizgančio šilko suknelės, minkštai krentančios beretės. Kolekcija, anot jos autoriaus, galbūt ir neatitinka šio sezono ryškiaspalvės mados - ji yra tiesiog tamsi, išskyrus kelis modelius iš sintetinių sidabrinių ir purpurinių spalvų audinių. Reikia pripažinti, jog Juozui būdingas nepaprastas spalvų pojūtis: drabužių ansamblio spalvos lengvai pereinančių tonų, iš pažiūros vienodi modeliai - vienodo silueto peršviečiamos palaidinės ir auksinio šilko supermini sijonai, kuriais pasipuošusios manekenės pradėjo kolekcijos demonstravimą, - skyrėsi vos pastebimais atspalviais, detalėmis. Deja, šias subtilybes, vienspalvius rankų darbo siuvėjų galimą buvo pamatyti tik iš arti. Paskutinis kolekcijos modelis buvo skirtas "Dienos" laikraščiu - besiplaikstanti balto šilko nuotakos suknelė, apnuoginanti pečius ir kojas. Prie šio neproporcingo ilgio apdarą derinama kukli perlinė bižuterija, o iškilmingumo įspūdį suteikia ilgos pirštines.

Pasak recenzentės scenografės A. Jacovskytės, J. Statkevičius - tai lietuvių Yvas Sent Loran, o kas gi nežino šio garsaus prancūzų modeliuotojo vardo.

Moteris ir kosmosas

"Visus audinius šiai kolekcijai pirkau Londone, kad Vilniaus kovo-

tojai prieš nuobodybę turėtų ką apsirengti!", - tokiu šūkiu savo kolekciją pristatė ekstravagantiškoji Sandra Straukaitė. Pirmas įspūdis, peržiūrėjus kolekciją, - visa tai nedėvima, bet skambant "kosminei" muzikai atrodo sukrečiančiai. Daugelio medžiagų, ne vien dėl jų spalvų - slyvų, oranžinės, bet ir faktūros, pavyzdžiui, nenusakomai žalios spalvos minkšta plastmasė, mūsų žiūrovai net neįsivaizdavo egzistuojant (juokais pamaniau, jog žalieji turėtų susirūpinti, kaip šios medžiagos veikia aplinką). Sandros kolekcijai būdinga sąmoninga disharmonija ir nesuderinamų spalvų derinys: oranžinė su žydra, rožinė su žalia ir panašūs šiurpą keliantys efektai.

Dizainerė sugebėjo išnaudoti jos pasirinktų medžiagų nepaslinkumą - modelis taip pasiūtas, jog neapglunda kūno, su tokiu drabužiu manekenės atrodo lyg kažkokiam ipakavime. Ekstravagantiškai kolekcijai parinktas ir ekstravagantiškas makiažas: blizgantis veidas, ryškiai rožinės lūpos, žydri, grubiai užtepti šešėliai (beje, toks dažymosi būdas mums pažįstamas - jį pamėgusios Vilniaus stoties rajono prasigėrusios gražuolės). Manekenėms teko nelengvas uždavinys ne tik demonstruoti sudėtingos konstrukcijos drabužius, bet ir "apvaidinti" juos - kiekvienai buvo parinkta atitinkama veido išraiška, eiseną, elgesys.

Kolekcijos baigiamasis akordas - dvidešimties manekenių, mechanškai žygiuojančių podiumu, eiseną. Merginos buvo aprenktos nepaprastai trumpais sijonukais iš klijuotės (tokia medžiaga paprastai naudojama staltiesiams pigiose valgyklose) ir berankovėmis, papuopštomis piešiniu: trys eilės plikų lėlių galvų ir Sandros vardas. Bežiūrint galėjai pagalvoti, jog tai skurdžių lietuviškų lėlių protestas maršas prieš prabangiąsias Barbi. Juolab kad visos manekenės buvo niūriais, lediniais veidais, išskyrus vieną, kuri savo juoku galiausiai užkrėtė ir artimiausias kolegas. Ką gi, Sandra lieka ištikima sau - bet kokiomis priemonėmis išjudinti publiką, priversti jei ne žavėtis, tai piktintis, purkštauti, bet vis dėlto, šnekėti apie kolekciją.

Erika Umbrasaitė
Kęstučio Vanago (ELTA) nuotr.

GUNNEL TRAVEL SERVICE LTD

parūpina bilietus kelionėms lėktuvais, laivais,
užsako viešbučius.

Skrydžiai iš Londono į Vilnių ir atgal:

Skandinavijos Avia Sistema (SAS)
bilieto kaina - £285 + mokesčiai.

Skrydžiai Austrijos oro linija -
kaina £261.00 + mokesčiai.

Skrydžiai Suomijos (FINNAIR) oro linija -
kaina £259.00 + mokesčiai.
(Skrendantieji šiuo skrydžiu turės vieną naktį
permiegoti Helsinkyje.)

SAS skrydžiai iš Mančesterio
(per Kopenhagą) į Vilnių ir atgal:
Bilieto kaina - £305.00 + mokesčiai.

Dėl smulkesnės informacijos kreiptis:

Gunnel Travel Service LTD
45 Woodthorpe Road
HADLEIGH, Suffolk, IP7 5JB
Tel 01473 828855
Fax 01473 828866

Užs. 784

Vestuvinė suknelė iš J. Statkevičiaus kolekcijos.

Sandros Straukaitės modelis.

Lietuviai neliko nepastebėti VE-Day iškilmėse Londone

Kaip jau rašyta "Europos lietuvių", šių metų gegužės mėnesio 6-8 dienomis Didžiosios Britanijos sostinėje iškilingai paminėta Antrojo pasaulinio karo pabaigos 50 metų sukaktis (VE-Day). "EL" redakciją Vilniuje pagaliau pasiekė kelios iš Londono atsiųstos nuotraukos, kuriose įamžinti lietuviai, dalyvavę tame reikšmingame ir svarbiame minėjime. Spausdiname ir kiek anksčiau gautus "EL" skaitytojų pranešimus ta tema.

Svarbiausi Antrojo pasaulinio karo 50 metų pabaigos minėjimo įvykiai buvo sekmadienį, gegužės 7 d. Jie prasidėjo Šv. Pauliaus katedroje padėkos ir susitaikymo maldomis, žuvusiųjų prisiminimu ir viltimi, kad ateityje bus išvengta tokio tragiško konflikto, pareikalavusio 50 milijonų aukų ir neapskaičiuojamų materialinių nuostolių. Maldoms vadovavo Canterbury arkivyskupas Dr. George Carey.

Kviestinėje 2.200 žmonių kongregacijoje buvo 14 Anglijos Karališkos šeimos narių. Tarp svečių matėsi ir Lietuvos Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas.

Pietų visi garbingi svečiai buvo pakviesti į Karalienės rūmus, Buckingham Palace.

Vėliau minėjimas vyko Hyde Parke. Ten surengtas įspūdingas koncertas - programoje matėme įvairių šakų artistų ir 1000 dainininkų chorą. Buvo per 150 tūkstančių žiūrovų. Koncerto metu buvo paleista keli tūkstančiai karvelių pabrėžiant taikos siekimą.

Prie šalia koncerto salės stovėjusio milžiniško stiklinio gaublio (Globe) kabojo visų šiame minėjime dalyvavusių šalių, taip pat ir Lietuvos, vėliavos. Mūsų trispalvę globojo Didžiojoje Britanijoje gyvenančių lietuvių jaunimo atstovai: Lukas Petrikas, Rebeka ir Sofija Juras - Watson (teisininkės Virginijos Juraitės-Watson dukrelės - ELR). Jie buvo pasipuošę lietuvių tautiniais rūbais ir atkreipė susirinkusiųjų dėmesį. Kada Prezidentas A. Brazauskas priėjo prie Lietuvos vėliavos, jam mūsų jaunimas įteikė gėlių ir medalį minėjimui prisiminti.

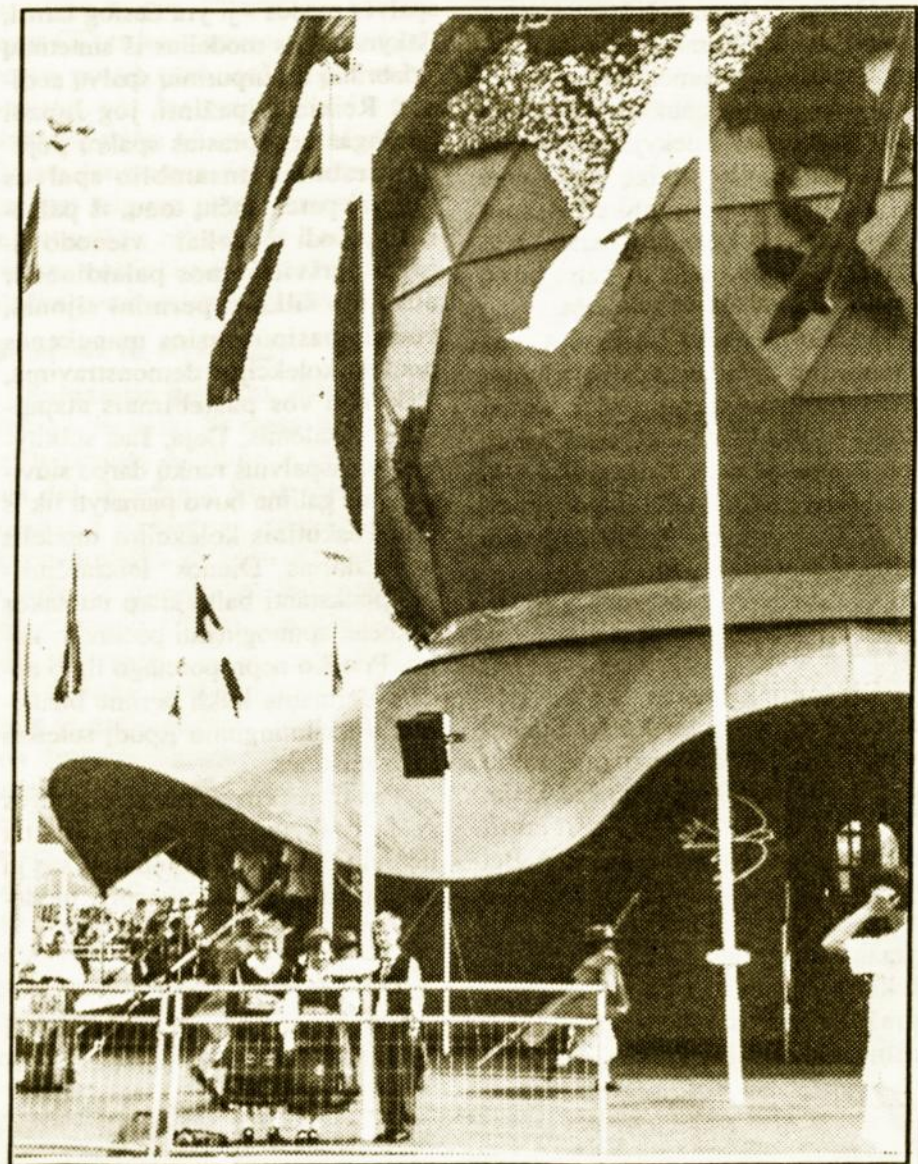
Gegužės 9-ąją mokykloje, kur mokosi Rebeka ir Sofija, įvyko specialus visos mokyklos asamblėjos susirinkimas. Jame lietuviškais tautiniais rūbais apsirengusios sesutės buvo pristatytos kaip Lietuvos Prezidento palydovės Hyde Parke įvykusiame minėjime. Rebeka pasakojė išspūdžius iš tos šventės.

Zigmas Juras

ELR: Priminsime, kad Londone Šv. Pauliaus katedroje įvykusiose VE-Day proga surengtose pamaldose dalyvavo Lietuvos kariai - veteranai Justinas Černis ir Antanas Kusta bei Didžiosios Britanijos lietuvių sąjungos (DBLS) pirmininkas Juras Alkis. Tose pamaldose lietuviškam jaunimui atstovavo aktorės Zivilės Šlekytės-Stanton sūnus Tomas, pranešė "EL" redakcijai J. Alkis. Vėliau tą pačią dieną, gegužės 7-ąją, J. Černis ir A. Kusta su DBLS pirmininku dalyvavo Jungtinės Karalystės užsienio reikalų ministerijos surengtame priėmime. Kaip priminė prieraše prie "EL" redakcijai atsiųstos nuotraukos londonietis Stasys Kasparas, Justas Černis ir Antanas Kusta Italijoje priklausė britų 8-ajai armijai, kuriai vadovavo feldmaršalas Aleksander, ir dalyvavo mūšiuose pamiant Monte Casino kalną.

Londone gyvenantys lietuviai - Antrojo pasaulinio karo veteranai Justinas Černis (kairėje) ir Antanas Kusta. *Stasio Kasparo nuotr.*

Lietuvių jaunimo atstovai budi prie Lietuvos trispalvės.

Lietuvos Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas su Londono lietuviaičiais Luku Petriku, Rebeka ir Sofija Juras-Watson. *Zigmo Juro nuotr.*

Visi turtingi, bet ne visi lygūs

Atkelta iš 1 psl.

buvęs... krovėjas. Pasirodė, kad su-pirkti pusvelčiui iš žmonių investicinius čekius - juokų darbas palyginti su tuo, ką reiškia vadovauti tokiam sudėtingam organizmui, koks yra "Masčio" trikotažo fabrikas. Tiekimas, gamyba, pardavimas, sutartys, atsiskaitymai, įkainiai, rinka... Visa tai buvo per sunku šiaip jau tvirto krovėjo pečiams, ir žmogus užleido vietą kitam. Bet ir tasai neištempė, kaip neištempė ir dar kitas... Dabar "Mastis" stovi ties bankroto riba. Nors turi savininką. O "Utenos" trikotažas sukasi neblogo, turi pirkejų Vakaruose, patikimų pirkejų.

Čia ir norėtusi pritarti Antanui Kaminskui iš Ekonomikos ministerijos, jog pirminio privatizavimo šalininkai siekė ne pertvarkyti gamybą, įdiegti naujas technologijas, o pakirsti centralizuotą valdymą. Šiandien aišku, kad didžioji Lietuvos pramonė per pirminį privatizavimą nebuvo sunaikinta. Bet ir nepertvarkyta naujomis sąlygomis. Nors tai kita šneka. Profesoriaus Kazimiero Antanavičiaus žodžiais tariant, ne taip ir svarbu, kas vieną ar kitą įmonę nupirko, pigiai ar brangiai, svarbu, ar toji įmonė šia-dien dirba visu tempu ar ne. Už konvertuojamą valiutą buvo siūloma pirkti penkiolika įmonių. Nupirka tik trys, investavus apie 40 milijonų dolerių. Bet visos trys puikiai verčiasi.

Dabar vėl šnekama apie turto pardavimą vien už litus ar konvertuojamą užsienio valiutą. Pagal įstatymą nepanaudoti investiciniai čekiai turėtų būti paversti valstybės obligacijomis. Bet tam gali prireikti ar tik ne ketvirtadalio visos šalies biudžeto, žinoma, jei nebus žaidžiama santykinė čekio ir obligacijos verte.

O užsieniečiai su savo pinigais nelabai veržiasi. Pagaliau išskėstomis rankomis čia jų niekas nelaukia. Priešingai, koks apgriuves dvarelis įkainojamas vos ne kaip Didžiosios Britanijos Karalienės rūmai, visiškai nuvertinant užsieniečio dolerį. Taip, atseit, mėginama apsisaugoti nuo apsišaukėlių investuotojų. Nors

esama ir kitokių būdų išsiaiškinti, ar iš tiesų koks vokiečių, anglas ar amerikonas ateina į Lietuvą, siekdamas čia plėtoti verslą, siekdamas naudoti sau ir kitiems.

Šiame fone įdomiai skamba ir tokia mintis: gal vertėtų, užuot laukus užsienio kapitalo, susigrąžinti savąjį kapitalą iš užsienio? Tuo labiau kad suma įvairių ekonomistų skaičiavimais atrodo gana įspūdinga. Žymiausi ekonomistai mano, jog Lietuvos ekonomika tik išlošų, jeigu be išlygų priimtų atgal visą iš čia iškeliavusį kapitalą. Vertėtų atsisakyti šnekų apie vadinamąjį švarų ir nešvarų kapitalą. Lyg ir natūraliai iškyla ekonominių nuskaltimų sąvoka, kuri, pasak filosofo Algirdo Degučio ir socialinių mokslų daktaro Sauliaus Pečiulio, mūsų laikais yra daugiau nei abejotinos prasmės. Kodėl? Jei kalbame apie laisvąją rinką, privataus verslo plėtotę, turėtume kalbėti ir apie tą rinką skatinančius, o ne varžančius įstatymus, muitus, mokesčius, apribojimus. Taigi, kas ir kam čia nusikalsta?

Prokuroras Gintaras Jasaitis pripažįsta, jog čia esama tam tikros painiavos, jog dažnai keičiant įstatymus, Baudžiamąjį kodeksą, susidaro prielaidų ekonominiams nuskaltimams, kas teisiškai reiškia - kėsiniams tiek į privačią, tiek į valstybės nuosavybę.

Ekonomistų ir žurnalistų rengiami pokalbiai nuosavybės klausimais rodo, jog esama padėtimi nesidžiaugia nei vieni, nei kiti. Ir tai, kad vis atviriau ir vis drąsiau kalbama, teikia vilčių, jog kas nors turėtų keistis. Tuo labiau kad džiaugtis išlikusia didžiąja pramone lyg ir nėra kaip. Gigantų gigantai merdi, neturi apyvartos lėšų, neįstengia mokėti už elektrą, kurą, žaliavas, nepajėgia grąžinti paskolų, delspinigių. O Vyriausybė linkusi (dar šiaip taip besiverčiančių sąskaita?) atidėti toms įmonėms mokesčius iki šio amžiaus pabaigos. Ekonomistai kandžiai šmaikštuoja: kol sugrius...

Taigi, grįžtu prie to paties, nuo ko pradėjau. Visi turtingi, bet ne visi lygūs. O gal antraip: visi lygūs, bet visi neturtingi?

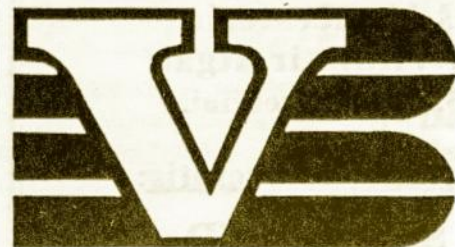
Salomėja Čičiškinė

Litas ir užsienio valiutos

Lietuvos banko pagal valiutų kursus vidaus ir pasaulio valiutų rinkose nuo 1995 m. birželio 2 d. nustatyti oficialūs lito ir kai kurių užsienio valiutų santykiai (litas už valiutos vienetą):

Anglijos svarai sterlingų	6.3392	Lenkijos zlotai	1.7227
Australijos doleriai	2.8658	Prancūzijos frankai	0.7987
ECU	5.1926	100 Rusijos rublių	0.0807
Estijos kronos	0.3599	Šveicarijos frankai	3.3941
Latvijos latai	7.8740	Vokietijos markės	2.8034

Litas į bazinę valiutą ir bazinę valiutą į litus bankai keičia patvirtintu oficialiu kursu - 0.25 JAV dolerio už 1 litą, imdami ne didesnę nei Lietuvos banko nustatytą atlyginimą už keitimo operacijas. Kitas valiutas bankai perka ir parduoda pačių bankų nustatytais kainomis.

Atskrendantiems į Lietuvos sostinę "EL" skaitytojams pranešame, kad Vilniaus tarptautinio aerouosto keleivių atvykimo salėje visą parą veikia "Vilniaus banko" užsienio valiutos keitimo į litus punktas.

"Vilniaus bankas" pranešė "EL" redakcijai, kad birželio 1 dieną šiame banke nustatytos tokios užsienio pinigų pirkimo ir pardavimo kainos: JAV doleriai perkami ir parduodami po 4,00 Lt (komisinis mokestis - 0,75%), Vokietijos markės perkamos po 2,82 Lt už vieną, parduodamos po 2,92 Lt, Anglijos svarai sterlingai - atitinkamai 6,35 Lt ir 6,68 Lt, Prancūzijos frankai - 0,77 Lt ir 0,84 Lt, Šveicarijos frankai - 3,32 Lt ir 3,51 Lt, Latvijos latai - 7,57 Lt ir 8,03 Lt.

Meilė ir mirtis Diamandos Galas dainose

Šiurmetinio neseniai įvykusio LIFE festivalio žvaigždė buvo trijų su puse oktavos balsą turinti graikų kilmės amerikietė dainininkė ir kompozitorė Diamanda Galas. Viena pagrindinių jos kūrybos temų - AIDS, mirštantys ar jau mirę nuo šios ligos žmonės, kuriuos soti visuomenė išstumia iš savo tarpo. Dainininkė yra Amerikos AIDS ligonių bendruomenės aktyvistė, bando kalbėti visuomenei apie jų problemas pasirodymų metu, remia šiuos žmones finansiškai. Ant kairės rankos Diamanda prieš keturis metus išsitatuiravo žodžius: "Mes visi esam ŽIV" (žmogaus imunodeficitu virusas).

AIDS temą dainininkė plėtoja nuo 1986 m. - tais metais nuo šios ligos mirė jos jaunesnysis brolis. Nuo 1988-ųjų dainininkė pradėjo savo gastroles su mono spektakliu "Maro mišios". D. Galas 1990 m. atliko naujai suredaguotą ir išplėstą "Maro mišių" variantą su naujausia jo dalimi "There Are No More

Tickets To The Funeral" ("Nebėra bilietų į laidotuves"). Ši naujaji variantą, pavadintą "Paskutiniojo Teismo diena", du vakarus galėjo stebėti ir Vilniaus publika. Dainininkė savo dainomis siekia perteikti mirštančiųjų nuo AIDS kančias, vienvakę ir beviltiškumą. Kaip lėtos ir kankinančios mirties simbolį ji pasirinko nukryžiuotą motyvą. Tačiau, kaip teigė pati D. Galas, nors jos atliekami bliuzai, spiriueliai kalba apie mirtį, galų gale jie virsta meilės dainomis.

Diamanda Galas žurnalistams papasakojo, jog tokį stiprų balsą padėjo išsiugdyti tėvas, kurio griausmingą balsą ji stengdavosi perrekti namuose. Tėvas ir buvo jos pirmasis mokytojas, su kuriuo kartu ji grojo džiazio orkestrėlyje. "Galbūt todėl, kad man namuose buvo uždrausta dainuoti ir tapti profesionale dainininke, aš tokia ir tapau", šypsodamasi sakė D. Galas. Savo kelio pradžioje ji atsisakė mokytojų, stengdamasi balsą išnaudoti kaip

muzikos instrumentą, veikdama intuityviai. Vėliau D. Galas tobulinosi pas privačius mokytojus, lankė muzikos paskaitas universitete. Ji teigia nepriklausanti nuo jokių fondų ar organizacijų, pragyvenimui užsidirbanti pati gastroliuodama. Prieš išeidama į sceną 1986-aisiais dainininkė trejus metus dirbo tik studijose - įrašinėjo savo sukurtas dainas. Pradžioje D. Galas buvo sunku rasti žmonių, norinčių bendradarbiauti tokiuose projektuose, todėl sceninį įvaizdį ji kūrė pati, drabužius pasirodymams siuvo mama. Vėliau prireikė profesionalių dizainerių, šviesos ir garso efektų specialistų, su kuriais D. Galas dirba iki šiol ir vadina juos savo šeima.

Norinčių pamatyti Diamandą Galas scenoje netrūko. Į paskutinį jos koncertą žiūrovai bandė patekti jėga - teatre budėjusiai apsaugai teko panaudoti nemažai jėgos, kad su laikytų besiveržiantį žmonių srautą.

Erika Umbrasaitė

Dainininkė ir kompozitorė Diamanda Galas spaudos konferencijoje Vilniuje.

Kęstučio Vanago (ELTA) nuotr.

AIDS grasina ir Lietuvai

Per nepilną 1995 metų vasarį Lietuvoje rasti dar 4 žmogaus imunodeficitu viruso (ŽIV) nešiotojai. Iki 1995 metų gegužės 15-osios mūsų šalyje yra įregistruoti 28 gyvi šio viruso nešiotojai, iš jų dviems diagnozuota AIDS.

Lietuvos AIDS centras įsikūrė 1989 metų birželio 1 dieną Vilniuje, kai tebuvo surastas vienas AIDS sergantis žmogus. Vėliau tasai Centras ėmė planingai skleisti žinias apie šį mirtiną sindromą, nes tapo aišku, jog ŽIV ir AIDS Lietuvos tikrai neaplenks, nors buvo mėginta juokauti, kad Sovietų Sąjunga tebegyvena XIX amžiuje, o Japonija - XXI-ajame, todėl šioms šalims XX amžiaus maras negresia. Deja...

Dabar į anoniminius lytiškai plintančių ligų ir AIDS kabinetus Vilniuje bei keliuose stambiausiuose miestuose ateina nemažai žmonių. Nuolat tikrinasi "palydovės" ir kitokio tipo prostitutės. Kai kurios po to pateikia klientui gydytojų pažymą apie tai, kad yra lytiškai sveikos, nemažai jų jau tvirtina, kad visuomet naudojasi "sargiais". Šis lietuviškas prezervatyvo pavadinimas buvo sugalvotas 1991 metų lapkritį, rengiant pirmąjį pasaulinės AIDS dienos minėjimą, kuris buvo pavadintas "Sargio švente".

Iš 28 turinčių ŽIV žmonių daugiausia įsikūrę Vilniuje. Iš 14 nešiotojų, įregistruotų čia per 5 metus, 2 jau mirę, o 4 infekuotieji vilniečiai neturi Lietuvos pilietybės ir nėra lietuviai. Klaipėdoje gyveno 9 virusu užsikrėtę žmonės, dabar yra 8, nes vienas jau mirė nuo AIDS. Kaunas šį kartą "atsilieka", nors daug kur pirmąja, pavyzdžiui, nusikaltimų skaičiumi. Ten oficialiai žmogaus imunodeficitu virusas nustatytas 4 žmonėms. Šiauliuose taipogi gyveno vienas sergantis AIDS asmuo, tačiau ir jo jau nebėra gyvo.

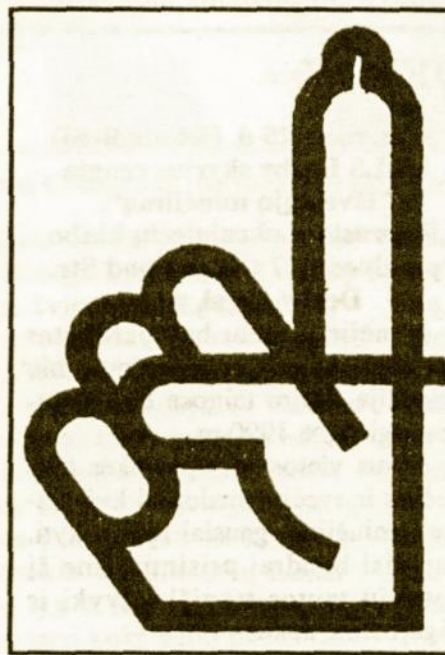
Anot Lietuvos AIDS centro direktoriaus, medicinos mokslų daktaro Sauliaus Čaplinsko, Pasaulinė sveikatos organizacija (PSO) priskiria mūsų valstybę prie vadinamųjų mažo ŽIV paplitimo šalių.

Lietuvoje žmonės dar nėra įbauginti ir nemato ŽIV arba AIDS kiekvienoje smulkmenoje, kaip

pavyzdžiui, Jungtinėse Amerikos Valstijose. Ten ŽIV nešiotojai pripažinti 4 proc. gyventojų, ir kas 16 minučių vienas ligonis miršta nuo AIDS. Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) duomenimis, visame Žemės rutulyje kas 15 sekundžių įregistruojamas vienas ŽIV nešiotojas, kas 3 minutės - vienas AIDS sergantis ligonis. Atrodytų, Lietuvai dar toli iki tokių baisių, mums AIDS - kažkokia toluma, svetima liga, bet baimė jau yra. Ir kai šių eilučių autorė, ieškodama AIDS centro, autobuse pasiteiravo keleivių, kaip jai ten patekti, aplinkiniai įbedė į ją akis gana įtariai. Gerai dar, kad keleiviai neišsilakstė, o viena maloni ponė paaiškino, kokioje stotelėje išlipti ir kiek kilometrų dulkėta šalikėle pėdinti pėstute.

Lietuvos AIDS centras įsikūręs Respublikiniame odos ir veneros ligų dispenseryje, tikrai toli nuo miesto, atokiaje nuo transporto magistralių vietoje, ir į jį iš bet kurios pusės tenka apie porą kilometrų žingsniuoti siauru keliu be šaligatvių. Net ir labai savo sveikata susirūpinusiam žmogui neparanku būtų nukakti ten kasdien. Taip kad raginimas tikrintis dėl to karais nepaveikia netgi žmogaus, kuris turi pagrindo įtarti esant ŽIV nešiotojas.

Taigi AIDS centras įsikūręs ne tik toli nuo miesto, jis ir šiaip yra tikras vargšas giminaitis, kampininkas. Mažytis centro direktoriaus S. Čaplinsko kabinetas yra pusrūsyje, jo sekretorės - dar aukštu žemiau, rūsyje. Ten pat, rūsyje, viename kiek didesniame ir dar kiek mažesniame kabinetuose įsitaisę ir patys gydytojai. Nei direktorius, nei kiti darbuotojai negali pasigirti dideliais atlyginimais, puikiomis darbo sąlygomis, ypač žinant, kokį sudėtingą darbą jiems tenka atlikti. Be to, redakcijai pasiekė žinia, kad balandžio 27-osios naktį apiplėšta AIDS centro Referens laboratorija. Išlaužus dvi duris, buvo pavogtas personalus kompiuteris, telefaksas ir modemas, padaryta nuostolių už 11 tūkstančių 740 litų. Centras patyrė ir milžinišką, nepataisomą žalą - pavogti nuo 1989 metų Referens laboratorijoje kaupiti tyrimų

Lietuvos AIDS centro emblema.

duomenys, PSO globalinės AIDS programos epidemiologinių duomenų bankai, klinikos ir laboratorinių tyrimų statistikos apibendrinimai, visi moksliniai duomenys ir sukaupiti užrašai. AIDS centro direktorius S. Čaplinskas kreipėsi į visus galinčius pagelbėti, kad būtų galima įsigyti naują įrangą ir techniką. Tai iš tikrųjų didelis nuostolis, nes ir anksčiau AIDS centras vos gyvavo, valstybės vyrams nuolat kartojant, kad pinigų biudžete nėra.

Noriu kiek plačiau papasakoti apie jau minėtą "Sargio šventę". Į pirmąją, 1991-ųjų lapkričio 27 dieną, Vilniaus sporto ir pramoginių renginių rūmuose rengėjai sukvietė žinomus dainininkus, jaunimo ansamblius, įdomiai papuošę salę. Iš pradžių salėje buvo 5000 žiūrovų, tačiau vėliau, išlaužus duris, susigrūdavo dar apie 2000. Kai kas juokavo, kad jaunimui ne AIDS, o pamėgtos garsenybės rūpėjo, tačiau viena kitam nesutrukdė - kas buvo salėje, tas ir apie XX amžiaus marą pakankamai sužinojo. Dar ir gerą užsienietišką "sargi" dovanų gavo. Antroji Sargio šventė 1992 metų lapkričio 29 dieną buvo surengta jau Vilniaus profsąjungų rūmuose: dieną vaikams, o vakare - suaugusiems. Skeptikai nesitikėjo iš jos naudos, bet tikėjosi rengėjai, o ilgiausia virtinė tėvėlių su vaikais, išsiriavusi žemyn nuo Tauro kal-

no, parodė, kad tokių renginių žmonėms reikia. Ir šįkart neišsiversta be išlaužtų durų - matyt, tokie jau mūsų naujieji papročiai, - todėl vakarinę šventę stebėjo per 3000 suaugusiųjų. Tokios pat linksmybės laukė vilniečių 1993 ir 1994-ųjų metų lapkričio paskutinėmis dienomis. Šventės rengėjai tikri, kad nuo to laiko žodis AIDS nėra uždraustas, kad ir tėvai turėjo apie ką pasikalbėti su vaikais, ir patys daug ką sužinojo, nes skambėjo ir juokai, ir anekdotai, ir dainelės apie tą ligą, bet buvo ir rimtos literatūros, lietuviškos bei išverstos iš kitų kalbų, parašytos populiariai. Žinoma, ir po "Sargio švenčių", kaip ir po kiekvienos naujovės, pasigirdo baisyčių atsiliepimų: girdi, tie vakarėliai, kur dalinami "sargiai", tvirkina jaunimą, kuris ir šiaip vos ne nuo vystyklų girdi žodį "seksas". Užuot mokę jaunimą doros ir susilaikymo, šaukė nemažai įvairių organizacijų atstovų, AIDS centro darbuotojai patys ragina, moko jaunimą ištvirkauti. Bet Centro direktorius S. Čaplinskas sako, kad santykius su AIDS galima paaiškinti taip: didžiulių miestų gatvė yra pilna skubančių mašinų, todėl bijant patekti po ratais geriausia sėdėti namie; tačiau galima išmokti kelių eismo taisyklių ir ramiai sau vaikščioti nieko nebijant.

Be jokios abejonės, dorovinis auklėjimas yra labai svarbi viso šio darbo - saugant Lietuvą nuo AIDS - dalis, tačiau tai - reikalas visos valstybės ir visos tautos, kuri nori gyvuoti ne tik šiame šimtmečiuje. O AIDS centras daro ką gali: leidžia laikraštį (dabar - žurnalą) apie šią ligą, lankosi pas narkomanus, gėjus, skaito paskaitas, daug kalbasi, aiškina, kai turi, dalina nemokamai švirkštus bei "sargius". Netrukus bus įrašyta (rusiškai) apie 50 audioklipų apie AIDS specialiai rusakalbėms (tokių daugiausia) prostitutėms. Beje, panaudotas kasetas AIDS centro direktoriui padovanojo radijo stotis "Voice of America" rusiška redakcija.

Kaip sakoma, kas kuo gali, tuo padeda. Pasaulis jau suprato, kad tai bendra nelaimė.

Ona Mickevičiūtė

Sportas

Raimundas Mažuolis - antras

JAV, Fort Lauderdale, vyko tarptautinės plaukimo varžybos "Alama Čelendž". Jose rungtyniavo ir vilnietis Raimundas Mažuolis, besitreneruojantis šiame mieste.

Raimundą Mažuolį atkaklioje kovoje 50 m nuotolyje laisvu stiliumi pralenkė tik amerikietis D. Foksas. Jo rezultatas - 22,81 sek. R. Mažuolio rezultatas - 23,47 sek.

"Volvo" pasaulio taurė - lietuvų raiteliui

Vilniaus Vingio parke gegužės pabaigoje vyko tarptautinės "Volvo" taurės jojimo varžybos. Jose dalyvavo jojikai iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Ukrainos. Lietuvos raiteliams atiteko abu pagrindiniai tarptautinių jojimo varžybų Vidurio Europos lygos etapo prizai. LTV taurę iškovojo Lietuvos pirmoji rinktinė. Be piniginių prizų komandai ūkininkas iš Dotnuvos apylinkės J. Karosas padovanojo 80 kg aviną.

Paskutinę varžybų dieną svarbiausią prizą - "Volvo" pasaulio taurę laimėjo 19-metis Kauno rajono raitelis Irmantas Griekienis su žirgu Senatoriumi. Jojikas be klaidų įveikė 710 m maršrutą su 12 kliūčių. Kadangi pagrindiniame maršrute sėkmingai jojo dar septyni raiteliai, todėl teko papildomai įveikti dar 7 kliūtis. I. Griekienis buvo greičiausias. Jam atiteko 1300 Šveicarijos frankų, taip pat "Karal" firmos ir Lietuvos žirgų sporto sąjungos dovanos. Antrą ir trečią vietas užėmė estai.

Golfas - jau Lietuvoje

Jau du šimtai metų kaip pasaulis žaidžia golfą. Pagaliau ši viena prestižiškiausių sporto šakų pasiekė ir mūsų kraštą. Apie ją "Respublikai" pasakojo Lietuvos golfo asociacijos prezidentas A. T. Skėrys bei viceprezidentas A. Tamkutonis. Lietuvos golfo asociacija įregistruota 1995 m. sausio 6 d. Lietuvoje kol kas yra tik 2 mažojo golfo aikštelės, pagamintos Latvijoje. Kauno aikštynas įsikūręs 40 arų teritorijoje. Jo įrengimas kainavo 25 tūkst. dol. Pasak A. Skėrio, golfo profesionalai visas 18 figūrų gali įveikti 18 smūgių. Lietuvoje kol kas geriausias rezultatas - 36 smūgiai. Mūsų šalies golfo asociacija priimta į Europos mažojo golfo federaciją, kuri žadėjo atsiųsti ne tik reikalingos literatūros, bet ir profesionalų trenerį iš Vokietijos.

Švedijos specialistų paskaičiavimais, norint Lietuvoje išugdyti pasaulinio lygio sportininką, reikia pastatyti bent du didžiojo golfo aikštynus. Planuojama statyti didžiojo golfo aikštyną Vilniuje, Šeškinės rajone, o kol tokio aikštyno nėra, Lietuvoje žaidžiamas mažasis golfas. Šiais metais birželio 2-4 d. numatytas ir pirmasis rimtas tarptautinis mažojo golfo turnyras Palangoje.

Dalyvauti Baltijos taurės turnyro pirmajame etape norą pareiškė Lietuvos, Latvijos ir Estijos komandos bei Švedijos sportininkai. Turnyro favoritais, žinoma, bus švedai, garsėjantys ir pasaulio mastu. Neblogai golfą žaidžia latviai, jau turintys 5 m. patirtį. Lietuvos komandai, kaip jauniausiai, turnyre nekeliama jokių užduočių. Kol kas mūsų šalis neturi žaidėjų rinktinės, todėl čempionate gali dalyvauti visi norintieji. Rugšėjo pabaigoje pasaulio mažojo golfo čempionatas vyks Austrijoje, bet lietuviai jame nedalyvaus, nes, pasak A. Tamkutonio, "komandos pajaukai nevešime".

EUROPOS LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN - Lithuanian weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, England
Tel.: 071-727 2470 Fax: 071-792 8456 ISBN 0901941 45X

Prenumeratos kaina metams: Didžiojoje Britanijoje - 40 svarų; Vokietijoje - 100 DM.

Lietuvoje "EL" rėmėjams - 168 Lt. Visur kitur - 40 sv.

Vienoje skiltyje idėto skelbimo kaina 10 sv. (minimumas). Didėsni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštį kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesilima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis

Redakcija rankraščius taisy ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ir leidėjo nuomonę.

Redaktorius Mindaugas Milieška

Lietuvių Kronika

Sįsądami "EL" prenumeratą pažymėkite:

"Europos lietuvio" administracijai, 2 Ladbroke Gardens, London, W11 2PT.

Tel.: 0171-727 2470 Faksas: 0171-792 8456

"EUROPOS LIETUVIS" SPAUSDINAMAS VILNIUJE

Šis "EL" Nr. 23 išsiųstas iš Vilniaus birželio 5 d.

"EL" redakcijos adresas Vilniuje: A. Strazdelio 1, Vilnius 2600, Lietuva.

Tel.: 622466 Faksas: 614984. SL 1436. Tiražas 1700 egz. Užs. Nr. 1853.

Spausdina: Valstybinė įmonė "Spauda", Laisvės pr. 60, Vilnius.

AUKOS SPAUDAI

VI. Lukosiunas - 20 DM.

Už aukas nuoširdžiai dėkojame.

LONDONE

KVIEČIAME NULENKTI GALVAS TAUTIEČIŲ ATMINIMUI

Londono lietuviškoji Šv. Kazimiero parapija birželio 18 dieną (sekmadienį) 11 valandos pamaldomis prisimins 1941 metų birželio 14 dienos ir vėlesniųjų pokario deportacijų, taip pat 1941 metų birželio 22-23 d. sukilimo Lietuvoje aukas.

Londono gyvenantys ir čia į svečius atvykę lietuviai kviečiami tą dieną susirinkti savoje šventovėje ir pagerbti tuos, kurie atidavė savo gyvybę, kad lietuvių tauta būtų gyva ir laisva. Šventovės adresas: 21 The Oval, London E2.

BRITŲ-LIETUVIŲ PAGALBOS FONDAS VAIKAMS LIETUVOJE

Gautos šios aukos:
200 svarų - W. Meek iš Sersey salos;

20 svarų iš Imsrės Sabaliūnas, Lietuvos ambasada Londone;

150 svarų - iš Charities Aid Foundation fondo vadovybės.

Rūbų, žaislų, rašomųjų mašinelių padovanojo Esther Davis per Edmonto mokyklą.

Aukotojams ir rėmėjams Lietuvos vaikų vardu nuoširdi padėka.

Naujos aukos laukiamos šiuo adresu: British-Lithuanian Relief Fund for Children in Lithuania, 21

PAMALDOS

Bradforde - birželio 4 d., 12.30 val.

Nottinghame - birželio 4 d., 11.15 val., Židinyje.

Eccles - birželio 11 d., 12.15 val.

Birminghame - birželio 11 d., 15 val., Šv. Onoje, 96 Bradford St.

Nottinghame - birželio 11 d., 11.15 val., Židinyje.

Nottinghame - birželio 15 d., Devintinėse, 11.15 val., Židinyje.

Derbyje - birželio 17 d., šeštadienį, 14 val., Bridge Gate.

The Oval, London E2 9DT.

IŠVYKA Į SODYBOS SĄSKRYDĮ

Išaušo paniuręs ir lietingas sekmadienio, gegužės 28-osios, rytas. Nors oras nieko gero nežadėjo, lietuviškas pasiryžimas nugalėjo: dalis keliauninkų susirinko prie lietuvių parapijos šventovės. Atvykęs autobusas paėmė keliauninkus ir nudundėjo prie Lietuvių namų, kur kita dalis keliauninkų sulipo, ir autobusas beveik visas buvo pilnas.

DBLS Londono I skyrius, pradėjęs organizuoti šią išvyką, nebuvo tikras, kad šis projektas pavyks. Pavyko! Kuo autobusas riedėjo arčiau Sodybos, tuo oras vis giedrėjo. O atsidūrus gražioje Sodyboje, saulutė šypsojosi viršum ažuolų. Noriai palikome numylėtą sodybą ir joje koncertavusį Vytautą Kernagį. Jo pasirodymas buvo nuotaikingas, gražus, įdomus. Autobuse jo dainas bandėme dainuoti, net nespėjome pajusti kaip atsidūrėme Londone.

Stasys Kasparas

Laiškai redaktoriui

Pone Redaktoriau, prašau išspausdinti šį mano laišką.

Neseniai "EL" paskelbė žinutę apie DBLS centro valdybos narių pareigų pasiskirstymą. Ten cituojami J. Alkis žodžiai: "Tenka apgalvoti, kad S. Kasparas ir E. Šova pirmininko siūlomų pareigų nepriėmė, bet reikia tikėtis, kad valdyba dirbs gražiai ir vieningai mūsų organizacijos labui".

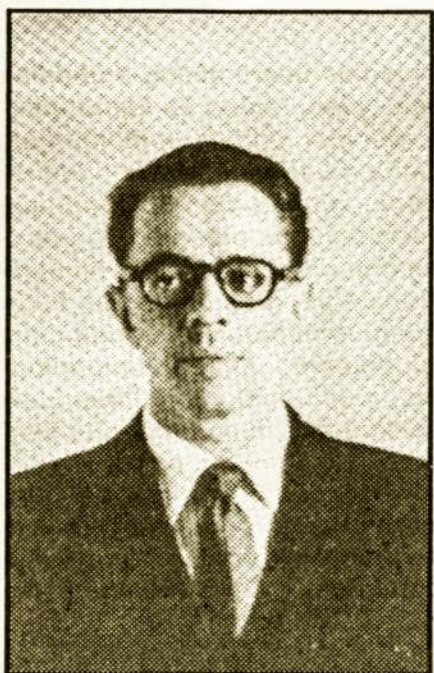
Aš turiu tiesiai ir šviesiai pasakyti, kad man jokių pareigų nesiūle, tad aš ir neturėjau ko priimti.

Nežinau, kodėl J. Alkis rado reikalingą tą priedą pridėti prie šios žinutės. Turėčiau pridėti, kad iš valdybos narių į pirmininko vietą kandidatavo J. Alkis ir E. Šova. Balsuojant slapta vienas gavo keturis balsus, antrasis tris balsus. Taip lyg buvo išrinktas pirmininkas ir vicepirmininkas. Deja, J. Alkis sau pasirinko be balsavimo kitus vicepirmininkus. Kodėl taip atsitiko?

Stasys Kasparas

Londonas

A. A. VLADAS ŠLAITAS

Gegužės 28 d. ryte pietinės Anglijos pajūrio Hove mieste eidamas 74-uosius metus mirė poetas Vladas Šlaitas. Gimęs 1920 m. rugsėjo 27 d. Rusijoje, Čeliabinske, kur Pirmojo pasaulinio karo audros buvo nublokšti jo tėvai. 1921 m. su tėvais grįžo į Lietuvą ir gyveno Žemaitiemyje, Ukmergės apskrityje. Gimnaziją lankė Ukmergėje. Ją baigė 1940 m. Pirmosios okupacijos metu mokytojavo Būdvičių pradžios mokykloje,

Tauragės apskrityje Paskui iki 1943 m. dirbo Ukmergės miesto savivaldybėje. Tais pat metais vokiečių buvo išvežtas priverstiniam darbams. Pokario metais gyveno DP stovyklose Vokietijoje. 1947 m. išvyko į Angliją ir čia dirbo įvairiuose fabrikuose, ligoninėje. Dirbdamas "Nidos" spaustuve rinko ne tik lietuviškas knygas, bet ir "Europos lietuvių". Ilgą laiką gyveno Londone. Keletą paskutinių metų dėl pablogėjusios sveikatos gyveno senelių globos namuose. Jį vargino labai susilpnėjęs regėjimas, kad negalėjo nei skaityti, nei rašyti. Velionį prisimindavo savo aukomis Čikagos Lietuvos dukters.

Velionis pradėjo rašyti eilėraščius dar gimnazijos laikais. Išspausdinti devyni jo poezijos rinkiniai: "Žmogiškosios psalmės" 1949 m., "Ant saulėgraužės vamzdžio" 1959 m. (laimėjo Lietuvių rašytojų draugijos premiją), "Antroje pusėje" 1964 m., "Širdies paguodai" 1965 m., "34 eilėraščiai" 1967 m., "Agonų gaisras" 1969 m., "Pro vyšnių sodą" 1973 m., "Nesu vėjo malonėje" 1978 m., "Rudenio vynos" (už jį gavo JAV lietuvių bendruomenės Kultūros tarybos premiją 1992 m.).

ELI

DERBY

Š. m. mėn. 25 d. (sekmadienį) DBLS Derby skyrius rengia "Išvežtųjų minėjimą".

Jis prasidės ukrainiečių klubo patalpose, 27 Charnwood Str. Derby, 2 val. p. p.

Minėjimo metu bus parodytas video filmas apie lietuvių tremtinių tragediją Sibiro taigose bei Lietuvos atgimimą 1990 m.

Visus vietas bei apylinkės tautiečius ir svečius maloniai kviečiame į minėjimą gausiai apsilankyti, kur visi bendrai prisiminsime šį lietuvių tautos tragišką įvykį ir pagerbsime aukas.

DBLS Derby skyriaus valdyba

MANČESTERYJE

SPAUDOS DRAUDIMO MINĖJIMAS

Gegužės 20 d. DBLS Mančesterio skyrius surengė vietos lietuvių klube Spaudos draudimo minėjimą. Jį pradėjo ir susibūrimui vadovavo skyriaus pirmininkas A. Podvoiskis. Nors po pietų oras buvo gražus ir saulėtas, į minėjimą atvyko nedaug žmonių. Tai pavargimo požymis, kurio neturėtų būti.

Paskaitą skaitė VI. Bernatavičius. Jis apžvelgė lietuvių tautos vargus okupacijų metu, priminė lietuviško rašto bei spaudos netekimą ir ryžtingą tautos kovą už jos atgavimą. Taip pat paminėti lietuviškos spaudos propaguotojai, puoselėtojai bei knygnešiai.

Š. m. birželio mėn. 20 d., 19.30 val.
LEIGHTON HOUSE, II Holland Park Rd.,
London W14, koncertuoja

Eglė JANULEVIČIŪTĖ.

Programoje:

F. Schubert, C. Franck, F. Liszt, A. Skriabin.

Maloniai kviečiame!

DBLS

PASAULYJE

K. Lozoraičio sveikinimai Šventajam Tėvui

Neseniai popiežiui Jonui Pauliui II sukako 75 metai. Ta proga Šventąjį Tėvą per Vatikano valstybės sekretorių kardinolą Angelo Sodano pasveikino ir Lietuvos ambasadorius prie Šv. Sosto Kazys Lozoraitis. Jo Šventenybės Popiežiaus Jono Pauliaus II-ojo 75 metų sukakties proga, naudodamasis Jūsų Eminencijos didžiu palankumu, - rašo ambasadorius Lozoraitis kardinolui Valstybės sekretoriui pasiųstame rašte, - prašau perduoti Šventajam Tėvui karštus ir pagarbius sveikinimus, palinkėti asmeninės laimės ir sėkmės apaštalinėje tarnystėje. Nuolatos su dėkingumu prisimindama Popiežiaus tėviškę, rūpestį Lietuva ir jos gyventojais, lietuvių tauta, kartu su visais geros valios vyrais ir moterimis, buriasi apie Popiežių jo gimimo dieną ir meldžia Viešpatį, kad leistų jam ilgai vadovauti Visuotinei Bažnyčiai, kad jo mokymas tautoms ir valstybėms atvertų kelią į dvasinį ir moralinį atsinaujinimą, be kurio neįmanomas darnus ir harmoningas tarptautinės bendruomenės sambūvis.

Specialus pensijų fondas

Jungtinių Amerikos Valstijų vyskupų konferencijos pirmininkas kardinolas William Keeler pranešė, kad 1994 metais Amerikos katalikai suaukojo 28 milijonus dolerių specialiam fondui, kurio lėšomis mokamos pensijos pagyvenusiems ir ligotiesiems kunigams, vienuoliams bei vienuolėms. Kardinolas Keeler ta pačia proga pasidžiaugė, jog nepaisant toli pažengusios visuomenės sekuliarizacijos ir paskutiniaisiais metais žymiai nusmukusio bendro pragyvenimo lygio, katalikai dosniai aukoja tiek šiam, pragyvenusių dvasininkų išlaikymo fondui, tiek ir kitoms socialinėms Bažnyčios iniciatyvoms. JAV kunigų pensijų fondas buvo įkurtas 1986 metais.

Smerkia Vokietijos policijos veiksmus

Žmogaus teises ginanti tarptautinė organizacija "Amnesty International" paskelbė eilinį raportą, kuriame griežtai smerkiami neteisėti Vokietijos policijos veiksmai užsieniečių atžvilgiu. Pranešime pateikta apie 70 epizodų nuo 1992 iki 1995 metų, liudijančių apie Vokietijos policijos priešišką nusiteikimą užsieniečių ir etninių mažumų atžvilgiu, dažnai niekuo nepateisinamą jėgos naudojimą; bent du iš raporte pateiktų epizodų galima vertinti kaip tikriausiai nekaltų žmonių kančinimą. Kaip tik tada, kai žmonėms reikėjo policijos pagalbos, rašoma raporte, pareigūnai ne tik kad jos nesuteikė, bet atvirkščiai - netiesiogiai ar tiesiogiai prisidėjo prie užsieniečių diskriminacijos, pažeminimo ar pan. Federalinė Vokietijos valdžia per pastaruosius trejus metus užregistravo apie 6 tūkstančius ekstremistinių dešiniųjų grupuočių išpuolių, paskatintų rasinės neapykantos užsieniečiams, atvejų. Beveik visais atvejais policija buvo apkalinta į įvykio vietą atvykus pavėluotai, ar nesiėmus reikiamų veiksmų teisėtškai atstatyti. "Amnesty International" pranešime konstatuojama, jog tik nedaugeliu atvejų policijos pareigūnai už aplaidumą darbe buvo nubausti.

Vatikano radijo lietuviškų laidų redakcijos žinios

Vykstantiems į užsienį "EL" pataria gerai apsidausti, tai padės išvengti ligos ar kitos nelaimės atveju susidariusių išlaidų, ir linki geros bei atmintinos kelionės!